Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШИНАРА, 7 октябрь, 1975 шу. • № 120 (5191). • Мах 2 кеп.

КПСС XXV СЪЕЗДА ДАХА МА-ДОАГГӀАРА НАКЪАГӀОРГДА ВАЙ

Дика Ӏангара доахаргда вай жа

ЖА ЛЕЛАДЕЧА БОЛХЛОЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛАЬЦАРАША НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙЧЕН БЕРРИГАЧА ЖА ЛЕЛАДЕРАШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Политически къахьегамен хьинар чӀоаггӀа айденнача хьалашка къовсам лоаттабу советски наха ийслагӀа пятилетка толамца чакхъяккхар духьа, КПСС XXV съезда баха ма-боаггӀаме накъабахар духьа.

Дукха хӀама ца эшаш пхи шу чакхдаьннад ийслагӀча пятилетках. ТӀагӀертта къахьийга шераш дар уж—лаьрхӀар толаме кхоачашдар духьа шоай дерригa низаш, хьинар, ерригa шоай зианеши говзали оарцагӀъяьхаяр жа леладеча болхлоши.

Ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга тха доxкара пхе шера план. Цу тӀа а дӀаденнача тхах 90 процент — биткъа хьоаса а болаш тӀех дика тха да.

ИйслагӀча пятилетка шерашка дукха болх баьб же фу тоадаран продуктивность алсамъяккхаран. Жа леладара юкъекхухь промышленни технологи.

Тха дукхагӀа доаккхачен эцачен доккха дакъа лаьцад Шелковской, Наурски, Ачхой-Мартановски, Малгобекски, Надтеречни районашкарча жа леладераша. Дикка доккхий толамаш даьхад жа леладеча доккхийча боахамаша—«Красный пахарь», «Червленский» яхача шелковской колхозаша, «Шелковский» племзаводо, Ленина цӀерагӀча наурски колхозо, дуккхача кхычар.

Пятилетке хьалха латтараштa юкъе — «Коминтерн» яха шелковской колхоз. Цу боахамерча жа леладераша пхе шера юкъера лаьрхӀача хӀара устагӀанна тӀера 5,1 килограмм тха даьккхад, хӀара бӀаь жийга 122 Ӏаьхар а байта, тӀехьара къоастаде ха хиллалца хьалкхедаьд уж.

Республике доккхал ду дикагӀболча жа леладеча говзанчех. Къаьстта дика къахьийгад Социалистически Къахьегама Турпалий «Шелковский» племзаводерча Эсмухамбетов Наурден «Кавказ» яхача малгобекски колхозерча Бахмадов Мадеи бригадаша. Тхан устагӀан дулхи доаккхача белггалара толамаш даьхад «Коминтерн» яхача колхозерча боккхагӀболча жа Ӏуний Шаршев Магомбетеи Кожев Имандыкеи, «Минеральный» совхозерча Закаев Термолеи Зимаев Гаштанеи, Ленина цӀерагӀча наурски колхозерча Халидов Элмарзий, «Россия» яхача наурски колхозерча Ашаханов Сапиюлай, ЦӀеча Эскара цӀерагӀча сунженски колхозерча Шайхаев СайдӀале, «Грозненский шурий» совхозерча Сапарбаев Мудага бригадаша.

Тхо, совещане дакъа лаьцараш, республикерча берригача жа леладерашка кхайк къахьегама хьинар кхы а дукхагӀа айдаре, массе оагӀорахьара Ӏан кийчо яри жа дика Ӏангара дахара, парте XXV съезда даха ма-доагӀара накъадахар дури духьа, парте XXV съезда даха ма-доагӀара накъадахар духьа лелаю социалистически яхь шерагӀа йоаржаяра уж тӀахьехаш.

Кердача пхе шеро кхы а бехктокхамегӀа дола декхараш оттаду вайна, жа леладераштa хьалхашка, цудухьа тахан денз дӀадоладанза даргдац уж кхоачашде. КӀезига халонаш тӀаоттаяьц вайна укх шера аьттув боацаш хиннача хаоттама хьалашa. Хьагуча а даьха, воашта хьалхашка оттадаь декхараш тешшаме кхоачашдара оарцагӀдоахаргда вай жа леладечара воай дерригa кхоачамаш!

Ӏа даккха жа чусоцадалица юхейнсача ханах ма-могга дукхагӀа пайда эцанза баргбац уж къаьстта дикагӀа кхабара. Низ болаш, дика тоаденна хила деза жа Ӏанна чусоцадеча хана.

ЛоархӀаме декхар — цхьаккха устагӀа тӀера ца балийтари жа дебадари, цар продуктивность лакхъяр, тхан устагӀан дулхи дӀахо дукхагӀа доахилга Ӏалашдар.

Толама лард — доакъара чӀоагӀа база. Эггара хьалхарча аргӀанна йоакхо е еза хӀара ферме эшшача боараме доакъар вӀашагӀтохара ,из тӀера ца далга Ӏалашдара. Республикера берригa жа леладераш тӀахьех оаха Ӏанна жа чусоцадьча хьалхарча денношке а денз аьла, чан, силоса, фуа, доакъара гранулай хӀара килограммах кхом беши дикагӀен пайда эцара, Вай декхар — даьгӀенех хьурмат деш пайда эцар, инвентари оборудовании дас санна лелаяр.

Дас санна йоакхо еш дӀадоладергда вай желаш кийчъяра, йӀоахъяра гӀулакх. Хиланза яргйоацача инвентараца, транспортаца — жа дика Ӏангара дахара мел эшача хӀамашца Ӏалашъергья вай ерригa бригадаш.

ХӀанз къаьстта уйла тӀаяхийтанза яргъяц вай жена искусственни осеменени ю пункташ кийчъяра. ХьалхагӀе а денз тоаяь, дезинфекци яь, инструменташца, химикаташца, боахатоама инвентараца, оборудованеца Ӏалашъяь хила еза уж. Цу тайпара пункташ лоархӀаме хилар теркал а деш, цар болх дика белга Ӏа шдергда вай. ЧӀоагӀа лард йолларгья вай жа лeладелга 1976 шера дикка дегӀадоаладара.

УстагӀан дулх дукхагӀа даккхаран дикагӀа хилийтаран ма-могга дукхагӀа пайда эцаргба вай боахамашкарча чуоттадаи жа кхоабача моттигех. Укх шера даь Ӏоахарий 30 килограммал дайгагӀа доацаш паччахьалкхенна дӀателга Ӏалашдергда вай.

ЛоархӀаме декхар да специалистий лоархӀам дӀахо лакхбар. Бокъонца бола производство вӀаштӀехьйоахараш а хинна дӀаотта беза зоотехникаши ветеринарни болхлойи. Цар дедкхар — шоай знанеехи опытахи жа дика Ӏангара дахара пайда эцар. Къаьстта уйла тӀаяхийта йоагӀа цар доакъарех пайда ниийса эцара. ХӀара жа Ӏуна хӀанзле а ха деза Ӏа доаккхача хана шийга малагӀа а мел а доакъараш хургда.

Юртарча интеллигенце сийлахьча отрядага—инженерашка, зоотехникашка, ветеринарни болхлошка, гӀишлонхошка—кхайк тхо: жа леладара сихагӀа юкъехьоргда вай Ӏилманен толашатхо опытан карагӀдаьннараш. Же фу дӀахо тоаделген продуктивность лакхъелгеи вӀаштӀехьдоаккхаргда вай. Жа леладара керда промышленни технологи ма-могга дукхагӀа юкъекхухьаргъя вай, сихдергда вай жа леладу комплексаши цоттадаь кхоаба моттигаши, гранулированни доакъар хьаду цехаш хьалъелга.

Деза новкъостий! ХӀара ди хьинареча къахьегама, тӀехдикача балха ди хургдолаш къахьегарда вай. Къахьегама керда кхоталонашца, ерригa планаши декхараши толаме кхоачашдарца накъагӀоргда вай хьамсарча Коммунистически парте XXV съезда.

Нохч-ГӀалгӀай республика жа леладерий совещани хилар укх деношка Шелковской района «Коминтерн» колхозе.

ПАЙДАНЕ КЪАМАЬЛ ХИЛАР

Жа леладерий республикански совещанера

КПСС XXV съезда дикача хьокхамашца накъабахара, жа юкъера ца дувлийташ, цар луш йола продукци лох ца йолийташ Ӏангара дахара жа леладераш тӀахьехача лозунгашца кийчъяьар колхоза клуба зал.

Совещане дакъа лоацаш бар КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома хьалхара секретарь **А. В. Власов**, шоллагӀа секретарь **М. Ш. Баматгиреев**, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета председатела хьалхара заместитель **С. Н. Кожуховский**, Нохч-ГӀалгӀай республика юрта боахама министр **Д. Г. Завгаев**, республика дикагӀбола жа Ӏуй, колхозийи совхозийи кулгалхой, специалисташ, КПСС райкомий секретараш, КПСС областной комитета, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета, юрта боахама министерства, кхыча организацешкара викалаш.

Совещани хьайийлар **С. Н. Кожуховске.**

Республика жа леладераша 1975 шера, хӀаьта ийслагӀча пятилетке баьча балха итогехи 1975—76 шерашка жа толамца Ӏангара дахара хьалхашка латтача декхарехи доклад йир **Д. Г. Завгаева.**

— Даьхен дерригача халкъаша КПСС XXV съезда толамца накъабахара кийчо еча хана чакхйоалаш я вай совещани, — аьлар цо. — КПСС XXIV съезд чакхъяьнначул тӀехьагӀа дукха дика гӀулакхаш карагӀдийнад вай мехка къахьегамхошта. Мехка материально-техническа база чӀоагӀъеча хьинаре дакъа лоац Нохч-ГӀалгӀай республика юрта боахама болхлоша а.

ИйслагӀча пятилетка шерашка дикка дегӀабенаб республика хьайбай боахам, дукхагӀа я йоаккхаш йола хьайбай продукци а. Иштта, ийслагӀча пятилетка дӀадахача диъ шера дулх 18 процент, шура 4,8 процент дукхагӀа яьккхай бархӀлагӀча пятилетка диъ шера яьккхачул. Цхьацца толамаш даьхад жа леладераша а. Дикка дийбад жа а гаьзарий а. Иштта, 1971 шера республике гаьзарий а жа а 679,3 эзар хиннадале, 1975 шера 739,9 эзар да. Из толам боаккхаш къаьстта хьинаре дакъа лаьцар «Ингушский», «Минеральный» совхозашкарча, Шелковской района Ленина, Менжинске цӀерагӀча, хӀаьта Наурски района «Красное Знамя» яхача колхозашкарча жа леладераша.

Толамца кхоачашъяьй республика жа леладераша тха даккхарен из паччахьалкхенга дохкарен ийслагӀча пятилетка план а. Пхе шера планагӀа 18984 тонн дохка дезаш хиннача 20157 тонн тха дехкад. Белгалдаккха доагӀа, цунах 90 процент лакха дикал йолаш биткъа хьоаса болаш хиналга. Къаьстта дукха тха даьккхар дӀадахача пхе шера Шелковской района Ленина цӀерагӀча, «Красный пахарь», «Червленский» яхача, хӀаьта Наурски района Ленина цӀерагӀча колхозашка, «Шелковский», «Терский» совхозашка.

Жа дебаде, царгара йоаккха продукци алсамъяккха йиш хулийтача тороцех республика жа леладераша дикагӀа пайда эцаш хиннабаларе уж хьоккхамаш кхы а лакхагӀа хила метар. Анализо хьахьокх республика дукхагӀйолча колхозийи совхозийи жа леладераша йоаккха продукци шерагара шерага лохлуш йоагӀилга. Иштта, пагахьа санна 1971 шера республике хӀара устагӀа тӀара 4,6 килограмм тха лерга хиннадале, укх шера 3,9 килограмм мара ларганзар. ХӀаьта бӀаь жийна тӀехьара 1971 шера 90 Ӏаьхар хьакъоастабир, хӀаьта 1975 шера — 72.

Уж кхоачамбоацараш Ӏалама хьалаш во хинна хилар бахьан долаш нийсденнад яхаш белхаза бувл дукхача районий, боахамий кулгалхой. Да а дар соаххарен карара дари шин шу жа леладара геттара хала долаш. КӀезига йоачан йолаш екъа лаьттар соакха а укх шера а. Цхьабакъда, цу хьалашка а толамаш даьха дукха жа леладераш ба вай республике.

Иштта, «Минеральный» совхозерча жа леладераша Закаев Термолеи Зимаев Гаштанеи кулгаллеча бригадашка 154 Ӏаьхар хьакъоастабир укх шера хӀара бӀаь жийна тӀехьара, хӀаьта «Коминтерн» колхозерча Кожева, Алимбиева, Мамбетова бригадашка 120—140 Ӏаьхар хьакъоастабир хӀара бӀаь жийна тӀехьара. Цу тайпара хьаьнала къахьега жа леладераш дукха ба вай республике. Къаьстта дика хьоккхамаш гойташ чакхйоаккх ийслагӀа пятилетка республике цӀи хезача жа Ӏуша Шелковской района Менжинске цӀерагӀча колхозерча Шаршев Магомбета, «Шелковский» совхозерча Эсмухамбетов Наурде, Наурски района «Россия» колхозерча Ашаханов Сапиюлас, Ленина цӀерагӀча колхозерча Халидов Эльмурзас, Малгобекски района «Кавказ» колхозерча Бахмадов Маде, Сунженски района ЦӀеча Эскара цӀерагӀча колхозерча Шайхаев Сайдале кулгалдеча бригадаша. Жа дебадарен тха дохкарен ийслагӀча пятилетка тӀанийна хинна социалистически декхараш ханал дуккха хьалха толамца кхоачашдир цу бригадай коллективаша.

Фуд бахьан? Мишта карагӀдоал лакхе цӀераш яьхача жа леладераштa хӀара шера моллагӀча Ӏалама хьалашка дика хьоккхамаш гойташ къахьега? Эггара хьалха оттаяьча графикага хьежжа шийн ханнахьа хий моладу, кхоаб цар жа. Поакхо ю уж лазарех лорадеш. Хьалхе а йоагӀа кийчо а йийа дика чехкйоаккх окотни кампани. Лоацца аьлча, моллагӀа болх из бехктокхаме хеташ, уйла тӀаяхийта кхоачашбу лакхе цӀераш яьхача хӀара жа Ӏуно. Царга хьежжа къахьега деза республика кхычa жа леладераша а.

КПСС XXV съезда дикача толамашца накъабахара вай республика берригача жа леладераша ерригa тороннаш оарцагӀъяьха низ кхо ца беш къахьегаргхиларах шеко яц, — аьлар докладчика.

Прениешка эггара хьалха къамаьл де дош делар Шелковской района Менжинске цӀерагӀча колхоза воккхагӀволча жа Ӏуна **Амангельдиев** Арсаналина. Шийн толамех а, балха опытах а, дӀахо йоадача хана де лерхӀачох а дийцар Арсанале совещане дакъалоацаш хинначарна.

ИйслагӀча пятилетка планагӀа 3816 Ӏаьхар кхебе безача 4395 кхебир цо, пхе шера план 179 центнер йолча 225 центнер тха а даьккхар. ХӀаьта укх шера Шелковской района жа леладераштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар Амангельдиева. Хьалхе яккхарах республике цӀи хезача жа леладечоа Социалистически Къахьегама Турпала Н. А. Эсмухамбетовца хетаяь приз — кубок елар Арсаналена. Из кубок Эсмухамбетова ше дӀаелар Амангельдиевна.

Шоашта карагӀдаьнначох, де лерхӀачох, балха опытах дувцаш, керда доккхий социалистически декхараш тӀайийлеш дул тӀехьагӀа къамаьл дир Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза жа Ӏуно **Хажиева** Зинас, Наурски района «Россия» колхоза жа Ӏуно **Ашаханов** Сапиюлас, «Назрановский» совхоза жа Ӏуно **Багнев** Аламбека, «Путь к коммунизму» колхоза председателa **Н. Травина**, Малгобекски района «Кавказ» колхоза жа Ӏуно Социалистически Къахьегама Турпала **М. Бахмадова**, Шелковской района «Червленский» колхоза парторганизаце секретара **Г. Феньевас**, республикански госплемобъедиенене начальника **Ф. Затона**, Надтеречни района «Минеральный» совхоза жа Ӏуно **Г. Зимаева**, «Червленский» колхоза жа Ӏуно **С. Ямалова**, «Шелковский» совхоза жа Ӏуно Социалистически Къахьегама Турпала **Н. Эсмухамбетова**, КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара **В. Табацковас**, «Коминтерн» колхоза цхьоалагӀча ОТФ бригадира **В. Третьяка**, республика юрта боахама министра заместителa **Г. Петросова**.

Прениеш чакхъяьлча КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома хьалхарча секретара **А. В. Власова**. Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума сийлен грамоташ дӀалу республика дикагӀболча жа Ӏушта.

Цул тӀехьагӀа ийслагӀча пятилетке къаьстта дика къахьийгача духхача жа Ӏушта мах бола совгӀаташ дӀалу **Д. Г. Завгаева**.

Совещани чакхъяьлча Шелковской района культура ЦӀен художественни самодеятельноста концерт хилар совещане дакъа лоацаш хинначарна.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТӀА: республика дикагӀбола жа Ӏуй (аьрдехьара аьттехьа) Шелковской района «Коминтерн» колхозера Шаршев Магомбет, «Шелковский» совхозера Социалистически Къахьегама Турпал Эсмухамбетов Наурди, Надтеречни района «Минеральный» совхозера Закиев Термол, Малгобекски района «Кавказ» колхозера Социалистически Къахьегама Турпал Бахмадов Мади шоай балха гӀулакхех дувцаш ба.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Мишта лел ялат дӀалулга

ИйслагӀча пятилетка укх тӀеххьарча шера 120 эзар тонн хьажкӀаши 25 эзар тонн дуген гулле аьнна шоаш денца дош дизза кхоачашде гӀерташ хьинаре къахьегаш ба вай республика юрта боахама болхлой. ДукхагӀа йола хьажкӀаш чуниица яьнней. Бакъда, колхозийи совхозийи центральни хьатташкара болх цхьанна а минута лаьгӀлуш бац. Ма-хулла сихагӀа цӀен а яь, йокъа а яь паччахьалкхенна хьажкӀаш дӀачуяла лерхӀаш шоаш ца кхобеш къахьегаш ба хьатташкара болхлой. Цулдухьа дукхагӀа хул Даьхен амбарашка дӀачутосса хьажкӀаш.

Къаьстта дика вӀаштӀехьдаьккха чакхдоаккх хьажкӀаш чуэцилгеи уж паччахьалкхенна дӀалулгеи Шалински района боахамашка. 7-гӀа октябрь тӀакхоачаш паччахьалкхенна цар дӀачуеннай 4220 тонн хьажкӀаш. ШоллагӀча моттиге да Урус-Мартановски района боахамаш. Даьхен амбарашка цар дӀачутессай 3678 тонн хьажкӀаш. ХьажкӀаш дӀалулга во лелац Грозненски районе а.

7-гӀа октябрь тӀакхоачаш республика колхозашеи совхозашеи **Даьхен амбарашка дӀачутессай 20694 тонн хьажкӀаш, е планах 69 процент.**

Паччахьалкхенна дуга дӀалулга дикагӀа лел Гудермески района боахамашка. 7-гӀа октябрь тӀакхоачаш Даьхен амбарашка цар дӀачутессад 6203 тонн дуга, Шелковской района колхозаша — 2111 тонн.

ДАЬХЕН АМБАРАШКА

Сихдаь хьажкӀаш чуэцаш ба Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза кхаш леладераши механизатораши.

ВӀаши тӀехь-тӀехьа кхашкара колхоза центральни хьатта дӀаух ӀажагӀа бос лепа хьажкӀаш тӀайола автомашинаш.

— ХӀара дийнахьа юртара дукха кагирхой, шефал леладеча предприятешкара болхлой арабувл хьажкӀаш цӀенъе, — йоах склада заведующе А. И. Шитова. — Дийнахьа сарралца болх бича 25—30 тонн хьажкӀаш цӀенъю цар. Цул совгӀа хьажкӀаш цӀенъеш машина я тха хьатта. Цунга шин сменагӀа болх байташ 50 тонн хьажкӀаш цӀенъю.

Къаьстта дукха хьажкӀаш хьаувз хьатта гӀорваьнна цӀи хезача звеньевой Л. Н. Лебеденко кхай тӀара.

Колхозе хьажкӀаш чуэцаш кагирхой 20 звено я. Хьинаре къахьегаш лакхара хьоккхамаш гойт комсомольцаша Беседин Николая, Нагорный Петра, Алехин Ивана, кхыбараша.

А. СИНЧИНОВ, ВЛКСМ Сунженски райкома секретарь.

ОВСАРЕ КЪАХЬИЙГАР

Сайрийна ха яхача хана Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза директора кабинете наряд дӀахьош яр. Ерригача производственни участкашкара кулгалхой, специалисташ баьхкабар укхаза.

ХӀанзаръяр совхоза кхашкара балхаш сихденна ха я. Шерра дӀахьу юкъарча хьайбашта доакъар кийчдара балхаш, ялата хьажкӀаш чуэц, шекара свекла хьайоаккх.

ХӀанзчул тӀехьагӀа де дезараш дукха да. ХӀара сахьат деза да. ВӀашагӀкхийттараша дувцар цхьа дош да: гуйрийнара кхашкара балхаш кхы а дикагӀа мишта вӀаштӀехьдоаккхаргда. Цхьа барт болаш дӀакхухь субботникаши воскресникаши. Цу бехктокхамерча гӀулакхa цаӀ юстара вац. Бригадираша аргӀ-аргӀа хьадувц шоаш де лерхӀараш: кхоана цхьоалагӀча отделене иззал саг араваргва, шоллагӀча отделене — иззал.

Малх хьалкхеташ мара багӀацар, Геха, Шалажа юрташка нах арабаьннача хана. Шодаш, мангалаш бе доахкаш бар берригаш. Царна юкъе бар ха яха боккхий бараш а. Покъал этта ахархочоа аьттув боацаш дена шу, хьатӀадоагӀа Ӏа дувцаш саббаре къамаьлаш деш боагӀар уж. Укх морча хана цӀагӀа воагӀалац. Шераш дувцача дац гӀулакх.

Гаьннара хьахоз мехкарий ашараш. Уж центральни хьатта хьажкӀаш харжа болх.

Юрта юкъерча улицагӀа хьалйолаялар «Чечингстройтранс», «Сельхозтехника» Урус-Мартановски объединене новкъостала яхкийта а совхоза шийн доалахъяра а автомашинаш. Комбайнашкара хьажкӀаш хьатта дӀаувзаш, цигара элеваторе дӀаувзаш лел автомашинаш.

Дика болх бу новкъостала баьхкача шофераша. Массарел дукхагӀа рейсаш е кхийнад коммуниста Идрисов Ризвана, Геблоев Хьумида, Исаев СайдӀалнана, кхыбарий.

Центральни хьатта къона а къаьна а 600 саг вар цу дийнахьа. Дошо бос къегабеш яда хьажкӀаш. Шийн мехкарий боалабеш хьатта болх бе енай 60 шу даьнна Умарова Тагират. Дукха хьажкӀаш цӀенйир цу субботникагӀа. Боад къоззалуш латтар, цӀаваха сихлуш цхьаккха вацар. Кхайкаянза яхь яьржар хьатта къахьегараштa юкъе. ВӀаши тӀехь-тӀехьа элеваторе дӀаухар хьажкӀаш тӀаетта автомашинаш.

Хадданза болх беш я хьаттара механизмаш. Еха машинна ца гоаеш сиха тоаю опыт йолча слесара - паладчика Шатаханов Абус. Цуи бехках ялат цӀенду цаӀ машина сеца латтац.

— Хьажал мишта къахьег тха дикагӀболча доярхаша Вараева Зарас, Межидова Сажас, — хьажкӀаш цӀенъеш боахкача кхалнахага кулг дӀахьокхаш йоах керттерча зоотехника Р. Умалатова.

Керттерча зоотехника лоакъар кийчдеча дигар тхо. Шалаже хьабодача наькъа йисте гӀолла мангалашца йол хьоккхаш воаллар ткъаьь воккха саг.

— Къонабарел ледарагӀа болх бац цар, — йоах Р. Умалатова,—Хьажал мел йол улл касарах.

Наькъа йисте гӀолла дӀаулл хьажкӀий кха. ВӀаши тӀехь-тӀехьа хьажкӀаш хьоккхаш лел итт агрегат. Шоайла яхье баьннаб механизатораш. Социалистически яхье хьалха латт коммунисташ Гучигов Лемеи Саламов Ӏийсаи. Екъа масса траншеяшка дӀаувзаш лакхара хьоккхамаш гойт шофераша коммунисташа Умалатов Мохьаде, Замаев Шамсуддина, кхыбараша.

Тхо дӀакхаьчача хана 1200 тонн силос чуеллача кӀоага тӀа ӀотоӀаеш тӀеххьара го боаккхаш вар тракторист Иванов Петр Иванович.

— Укхазара даьлча шоллагӀча бригаде цхьа эзар тонн чуйоадача кӀоага чу силос йолла гӀоргда тхо, — йоах П. Иванова.

Хьалхарча шин дийнахьа баьча балха итогаш йир. Совхоза керттерча бухгалтера раьза волаш хьал-Ӏо еттар счетий бурилгаш. ЦӀенъяь паччахьалкхенга дӀаеннай 600 тонн совгӀа хьажкӀаш, 150 тонн генараш, кулгашца хьекхай 30 тонн буц, 50 тонн сенаж Ӏалашъяьй, 450 тонн хьажкӀай силос еллай.

— Иштта массехк дийнахьа къахьийгача толам баьккхарг лархӀа мегаргда, — аьлар юхе латтача совхоза директора В. Аслаханова.

С. ЗЕЛИМХАНОВ.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦ

Советски района къахьегамхоша дика кхетаду Ӏа гаргакхоачаш латтилга. Цудухьа ерригa тороннаш оарцагӀъяьхай укхаза хьайбашта кхоачам хилла доакъар Ӏалашлачам. Из кийчдеча дакъа лоацаш ва болх булург мел вар. ХӀанзле а лаьттагӀа еллай 5 эзар тонн силоса, эзараш тоннаш йол кийчъяьй.

Доакъар кийчдеча дика дакъа лоац мангалца буц хьокхача наха. ХьалхагӀа йол ца хьоккхаш хиннача лоамаи боьсешкареи довкъашкареи дукха доакъар даьккхад цар. Хоза денача хӀара дийнахьа эзар совгӀа мангалхо хул районе йол хьоккхаш. Цул совгӀа, шоаттеи кӀирани деношка месячник кхайкадича денз доакъар кийчдеча дакъа лоацаш хул тайп-тайпарча учреждешкареи организацешкареи бӀаьш болхлой. Масала, районни центрера баьхкача болхлой новкъосталца Орджоникидзе цӀерагӀча колхозе лаьттагӀа еллай 300 тонн гаргга силоса, «Новая жизнь» колхозе — 115 тонн, Кирова цӀерагӀча колхозе 150 тонн йол.

Района хьайбаш леладераша новкъостал ду шаьрача моттигашка долча боахамашта. Иштта, Грозненски района № 2 йолча баьцадаарийн шурийн совхоза дӀаеннай кепатеха 200 тонн йол.

Доакъар кийчдара месячник дӀахо дахьара республика берригача юрта боахама къахьегамхошка кхайкарал даьча района хьайбаш леладераша кхы а дукха йол, сенаж, силос кийчъергья октябрь бетта.

П. АЛЕКСЕЕВ.

УЗБЕКСКИ ССР. Самарканадски областерча механизатораша боамбе кхашка араяхай комбайнаш. Укх шера КПСС XXV съезда сийна цар лаьрхӀад 53 эзар тонн боамби чуэца.

Комбайнерий социалистически яхье хьалха латт цӀи хеза боамби кхебер Ленина ордена кавалер Шавкиев Бобошер, Пахтачийски районерча Калинина цӀерагӀча колхоза механик-водитель.

Областа боамби дӀачуийбеча пункте дӀачуеннай «кӀайча дошон» 20 эзар тонн.

СУРТА ТӀА: митански боамби дӀачуийбеча пункте.

Р. ГАФУРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЗАНЯТЕШ ДИКА ЧАКХЪЯЬЛАР

Соахкарчул дикагIа вIаштIехьаьха чакхъяьлар Урус-Мартановски районе политически дешара системера хьалхара занятеш.

Ишта дешара кердача шерага хьалххагIе а кийчо яьяр Алхазуровски юкъерча школе а: занятеш чакхъяхара хьакъоастаьнча паргIатача классе Iалашдаьдар эшаш дола литература, газеташ, журналаш, гойтама пособеш.

Йилалача хана ладувгIараш — школа хьехархой, шоай дешархой урокаш чакхъьинначул тIехьагIа цIа а бахийта, шоаш парташ тIа Iохайшар. ХIаранена хьалхашка уж ручкаш, конспекташта лаьрхIа блокноташ. Кердача дешара шера «Материалистически сакхетам хьахилийтарен дынах юхедисараш дIадахарен наькъаш» яха проблема Iомаяра семинар вIашагIъеллай школе. Занятеш дIайолаеш йола «К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина пролетарски интернационализма идеологии принципаши теоретически вIаштIехьъяхарах» яха юххьанцара лекци йийшар пропагандистски балха дикъэ опыт Iоаьча школа кхетам баьара балха завуч волча Ш. Муртазова.

Марксизма-ленинизма ларделлаций балхаш тIара пропагандисто кхийла интернационализмах, халкъий доттагIалах йола цитаташ йоагI-йоагIача ювшаш, лекце тIа дувцаш дар чIоагIдеш яр. Иштта но теори дика ювзар КПСС XXV-ча съезда даха ма-доагIа накъадахара тIехь вай республика юртбоахама болхлошта юкъе социалистически яхь дIайолаяьрех йолча Мичурина цIерагIча совхоза интернациональни коллектива вахара юкъерча масалашца. Совхозо ханал хьалха кхоачашъяьй пятилетка тIеххьарча шера паччахьалкхенна ялат дIадалара плани тIанийца социалистически декхараши. Цу толама юкъе доккха деце а дакъа доал хIара шера совхоза хьувкъам чуэца гIо деча школа хьехархойи дошархойи. Школа производственни бригадо школашкарча производственни бригадай районни республиканскии яхьашка дуккхаза хьалхара моттигаш яьхай. ХIаьта из школа чакхъяьккхарех дуккха бараш совхоза кхашка трактористa, комбайнера, кхыдола балхаш деш ба.

ЛадувгIараштa пайда хьабоалаш, сакъердамe чакхъяьлар Алхазуровски юкъерча школе политически дешара системера хьалхара заняти.

А. ТУТАЕВ,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома инструктор.

ЯРОСЛАВЛЬ. Пятилетка йолаелча денз 100 эзар ярославцаш кердача цIеношка бахa хайшаб. Цу гIулакхаца доккха дакъа лаьцад орловски гIишлошъерий методах пайда а эцаш сихен дикей цIенош хьалдеча «Яргэржилстрой» треста къахьегамхоша. Треста специалистий группо кийчъяьй кирпишках цIенош хьалдара ярославски метод. Цун принцип я цIенош хьалдотташе а отделкен кхыдола лаьрххIа балхаши цхьана деш хилар. Еррига гIишлон материалаш дени-буси халданза сахьата оттаьча графикагIа ханнахьа гIишлон площадка тIа хьатIакхухь. Цо торо хилийтай пхе шера кердача методах болх а беш 280 эзар сом кхолен къахьегама овсарле 20 процент лакхъеи. Ярославций девиз «гIишлош дика хьалъяр — из да уж дуккха яхаргхилар».

ДIахо а керда торонаш гучайоахаргья цар.

Материалаш хьатIакхахьара суточно-часовой графикага хьежжа тресте электровычислительни машинашта йола программа а оттаяй. Цун новкъосталца гIишлошъераш-ка кхоач хIара ден, декада, бетта, квартала бIаргчача шера эшаш йолча материалехи конструкцехи йола сведенеш.

СУРТА ТIА: гIишлон управлене вычислительни центре вокххагIвола оператор О. В. Чиркови (юкъера вар) программист Л. В. Турецкаяи «Минск-32» яхача ЭВМ-ца материалаш хьатIакъахьара суточно - часовой аргIан график лоархIаш ба.

С. Метелица сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУВЦАР ХАЛКЪА IАЬДАЛЕХ ДА

ИЗ МАССАНЕ А ГIУЛАКХ ДА

«Сердало» тIа кепатеха араяьнна «Халкъа Iаьдалаш» яха статья йийшай аз. ЛоархIаме дешаш дувцаши уйла яйташи я из. Кхыдолча къамий санна дика Iаьдалаш дукха да гIалгIай. Бакъда, кIезига-м во дараш а дац. Уж леладеча нахах доккха зен цатоамаши дувл гIалгIай къаманна. «Халкъа Iаьдалаш» яхача статья тIа белгалдоаккхаш ма-хиллара, шийла вогIа кхы хила йиш йоацаш да экь-эздел доацача йовсараша вай бераштa дешар хьеха, хьехам бала бахкийтача къоначa хьехархошца — кхалнахаца хулигански гIулакхаш леладар. Иштта во да цхьаккха а ер мабий, аьнна, корта боацача деша тIагIолла къовсам а баьккхе юха а цу экь-эздел доацача, наьха мотт ца ховча йовсараша техе сат вер е урс теха сат лозавар. Цунах тарра кхыдола во хIамаш а гучадувл «со», аьнна хеташ, «бIувк» яхаш лелача тIехьабисача, Iовдалча нахагара. Бакъда, сона хетаргахьа, кхы а вогIа дархIа мегарйдоляш да во хIама даь милице е суде кхаьча сий доацаш вола сат бехка кIалхарвакхха гIерташ цхьаболчар шоай низ дIакхоачаш деш хилар, хIана аьлча, боагIаш бола бехк ца байташ кIалхарваькхачо ше даь во хIама харцахьа долга доаггIача бесса кхетадергдац. ТIакха цунгара тIехьагIа кхыдола а водар дала йиш я.

Цхьаькха да цунна хувзаденна. Наха зенаш деш бараш гоама ба вайна. Бакъда, уж нах гучабаха, царна духьала боагIаш бола къовсам лоаттабе лоаш дукха бац вайна юкъе. ХIанад из? Из да вай воча нахага зуламдерашка лоагIаш дар дIаала ца лоархIадалга. Воаш кхерарца, цу «жуккаргашта» ма та лела, Iаьдало бехк балцца паргIато лу вай.

Аз тайпан цIераш а йоахаш буьнаргбар цхьабараш, дувцаргдар цар даь во гIулакхаш, уж карагIдувлара бахьанаш. Бакъдар аьлча, со а кхер уж дувца, кхер айса хьоахабаьраш сайна наIарга бахкар, хьа фу гIулакх дар тхо дувца, пар сайга алар. Цхьаькха а хов сона, иштта чакхдала йиш йоацилга. ЦаI, итта, ткъо, бIаь хьалха а ваьнна, бакъдар а оалаш, водар гуча а доаккхаш, де доагIачуйна таIазар а дайташ дIа ца доладелча дIаяхача замах диса нийрча гIулакхаш, во Iаьдалаш хьаллувцараш ше-шегIа кIезиглургбоацилга.

ДукхагIболча гIалгIашта гоама да саг йодаяр, урдув даккхар. ХIаьта геттара гоама да гIалгIашта наьха а Iаьдала а хIамаех каетталга. Нагтахьчарна мара карагIдоалаш дац тахан цхьа лехар. ГIалгIайх иттлагIа дакъа нах а бац заман тIехьадиса Iаьдалаш леладеш, оамалаш йоахкаш. Во гIулакхаш леладераш, во оамалаш яраш, охца, эжий бераш геттара кIезига ба. Бакъда, цу тайпара во нах кIезига бале а Iалаьмате доккха зе ду цар гIалгIай къаманна. Из цар деш дола зе селла доккха хургдацар, наахьа санна вайх дукхагIчарех цхьаькха цхьа во оамал ца йоалларе. МалагIа я из? Воча, бIеха уйлаш йолча наха леладу нийрча гIулакхаш ма-дарра гучадахара, цу наха боагIаш бола бехк, е таIазар дайтара лоадама хIама дац вай. Нагахьа санна къоал даьр е саг вийнар цхьанне гучаваькхача, Iаьдалга дIавелча, дагахьа цунна карагIдаьннар къоабал деш дале а, ала дезача бакъдар ала а де дезача бесса тешал де а карагIдалац вайна. Цхьатарра, цхьа барт а баь духьал довлац во хIамаш карагIдувлача наха. ХIана аьлча, из во саг е вай воай гаргара, е вай гаргарча наьха гаргара хул. ТIаккха вай юкъе делча цунах алар-дувцар хилар кхер вай. Цудухьа из оамал дIаяллалца воча наьха нийрча гIулакхаш бахьан долаш цхьацца тIехдеттамаш эшаргдац вайна.

Аьл-диттах чIоагIа кхер дукхагIа бола гIалгIай. Ше а шийна тайпа а во да ца алийтара дукха зе дергдоацаш хийла саг вац вайна юкъе. Аьл-диттах кхерар бахьан долаш, во вувцар дов дар кхерарах бекке вола саг бехке ва ала лоархIадац вай. ТIаккха цу зуламаш деча воча наха ца деш хIама дисац, вай совна а даь, шоай саг суда е наьха бекка кIалхарвакхха, шоашта духьал довла вай ца лоархIаделга шаьра кхета а деш. Вошайиша яле а, да - нана дале я вовар во ва, дикавар дика ва ала, цу тIара ца довлаш латта вай низ кхоачаре, денал даларе дIадаргдар вайна юкъера тоаш доаца Iаьдалаш.

Йодаяь йоалаяь саг раьза е гIерташ оарцагIавоал зIамигача сага кхоачара мел вар. Цар ца оттаеш кеп йисац, цар ца хьовзадеш хIама дисац хоарцо коттъяккха гIерташ. Бакъда, нийслу кхы тайпа нах а. Йодаяь сар санна йоI шоайцига чухкессача, хьулъяра сухал ца а беш, из мишта йовлаяьй, раьза я е яц хьожаш, раьза ца хилча шоай даьшка из дIалуш. Цу тайпара гIулакх карагIдоал хьаькъал а денал а лараштa.

Бакъда тахана болаш ба мехкарий, кхалнах самодеятельноста юкъе дакъа лаца, шоай культура лакхъе клубашка ца ухийта нах. Цунах эхь долаш хIама лоархI дукхача гIалгIаша. Дале а гIалгIай кхалнах дешаш ба культура институташка, болх беш ба театрашка. Кхоаца кхы я дукхагIа хургба уж. Хий а ахац массаза цхьаннахьа гIолла. ХIаьта а цхьаболчара сакхетам хувца а бенна, беррига нах дика а хинна дIадаларга ца а хьежаш вайна юкъе нийслуш дола во хIамаш ца хилийтара боккъонца, ира къовсам лоаттабе беза вайх дог-уйла цIена йолаш мел волчо.

А. ПЛИЕВ,
МагIалбика горисполкома культура отдела заведующи.

ДОШ ЧIОАГIА ДОЛАШ

«Красный молот» заводе дикагIчарна юкъе цIи йоах моллагIча цеха токара — расточника Гудимов Павла Владимировича. Лаккхача дегIара, куц-сибат дола зIамига саг болх бу дукха ха я яргдолаш вац — шовзткъа шерал тIехваьнна дукха ха яц, тIахьежача кхы а къонагIа хетт. ХIаьта балха стаж-м ткъаь итта шерага кхоачаш я. Из еррига ха ужх предприяте болх беш а яьккхай. ХIанз духхьала шиш болх байза ца Iеш, ерригача завода производство а, заводера хIара цех, хIара са дика бовзаш, предприяте территоре тIа ваьлча, шиш коа ваьнна цIен да санна хул Павел Владимирович. ХIара Iурра ше хьоча паькъах, дийнахьа шиш де дезачох бIубенна, карагIдаргдолчох дог тийша вода балха. Иштта дацар ткъаь ворхI шу хьалха. «Укхаза-м хьунагIа санна тувла вала а атта да», — аьнна хеталофа балха венача хьалхарча деношка завола доккхача коа тIа дуккхача корпусашка дIа-хьа хьежачи. Цхьабакъда, кхуьш воагIа кIаьнк тувла волийтаргвоаца, из нийсача наькъ тIара волийтаргвоаца нах нийсбелар Павела ираза цу къоначча болхлошта эгтара халагIа хулча юхьигах. Царех Павел Владимировича эгтара чIоагIагIа дег чу бийшарех ва цун хьалхара наставник слесарь Литвиненко Иван, тIехьагIа цун коммунистически парте мугIарашка дIаотта рекомендаци енна вола цеха парторганизаце секретарь хинна Нишин Георгий Павлович. Уж хIанз пенсе ба. Цхьабакъда, цар даь гIулакх дайна-м дац. ХIанз ше керда болхло Iомавеча хана цкъа шозза хьалха даькккача да кхеташ, сатем боккха боацаш вола ученик нийсвелча, е къонача болхлошца дIахьоча балха юкъе кхийола халонаш нийсъелча шиш хьехархой дагабох Павела Владимировича. Дагадох шоаш атта боацача балхах кIаьдбенна, чеххагIа дезал болча цIабаха сагота хиларах, деррига тIехьашка а тетте цар шийца дIаккхихьа ха, цар боккха сатем хала йолча хана ше воахьвеш хинна цар дега йIовхал. Из деррига а хIанз ше хьехаш волча шиш ученикашта хилийта гIерт из.

Къоначарца беча балха тIа эгтара лоархIамегIа да наставник ше-шиш балхацара гIулакхаца, дерригача шиш вахарца царна масал луш хилар. Из ца хуле, кхы мел долчох, яьча беседаех, дийцача къамаьлех бала пайда хургбац.

Дезала дика да, производстве хьинаре болхло волаш хьавоагIа массе шерашка Гудимов Павел Владимирович. Юххьанца дIадолалаьча тайпара чакхдоал моллагIлола гIулакх. Балхаца безам болаш, де веннар чакхдаккха гIерташ, долча хIамана дух тIа вала гIерташ хилар Павел Владимирович балха венача хьалхарча деношка денз. Цудухьа хьавоагIа ха дIа ме йода балха говзала, къахьегама толамий кердача, лакхагIча лагIа тIа вувлаш. Гудимова хетачох уж лагIаш цIаккха кхоачадала йиш а яц сага. Цу шиш дешашта гIулакхашца тешал ду цо. Юххьанца Iомайир оборудованена ремонт яра волча слесара говзал. Йизза караерзайир из. Кхы фу эш аьнна хетталургдар цхьаццаволчоа. Хетанзар Павела. ДукхагIа хайча, Iомадича производствана а, шийна а боала пайда боккхагIа хиларах дог тийша волча къонача зIамигача сого сверловщика говзал Iомаяра тIаерзайир шиш уйла. Пхи шу хьалха расточни станока тIа дIатIаэттар, хьалхара оатхал йир цу тIа. Из болх хьалха мел баьчарел чоалханегIа, дукхагIа теркам, сатем говзал дIаехаш хийттар Павел Владимировича, цудухьа дукхагIа беза а белар. Шиш говзал лакхъеш ешйола оатхал тIехь-тIехьагIа ер кхы а дикагIа е гIерташ хилар. Цудухьа, заводе хьалхарчарца цхьана шийх тешам болийта шиш тамагIаца болх бе волавелар. ХIанз мичча хана а станока тIа бе болх боацаш висача, кулгаш хьал лаьце латтац Гудимов, накъадоал мел Iомадаьр, кхыйола говзалаш: е сверлильни станока тIа болх бе дIаотт, е оборудованена ремонт еш боахкача слесарашта новкъостала вода. Балха ха цхьа минут а йовц цун зехьа. Иштта овсаре къахьегарах, гIулакх дика довзаш а, хьинар долаш а хиларах нийслагIча пятилетка декхараш ханал дуккха хьалха кхоачашле карагIдаьннад коммуниста Гудимова. Ши шу дала доал тIайоагIача пятилетка чотах къахьега. Цу толама мах беш Къахьегама цIеча байракхa орденеи «нийслагIча пятилетка ударник» яхача значокацеи белгалваьккхав из. Цу дезача совгIаташа дог айду, къахьегампара безам кхы а совбоаккх.

Шиш шоллагIа цIа а хинна дIаэттача предприяте вахар бе-башха доацаш воацилга ховрда Павел Владимировича дукха общественни гIулакхаш шийна тIанийца хиларах: из ва завода парткома член, участка парторг, дружинник. ГIулакхаш дукха дале а ,массанахьа кхоаву Гудимов. «Шиш ха овсаре зIаштIехьяккха ховш хилча, из масса долча гIулакха а тоъаш хул» — йоах цо.

ХIанз, КПСС XXV съезда сийленца накъавахара, хьалха тIанийцача социалистически декхарашка, торонашка "Iаькха а хьежа, керда, кхы а доккхагIа декхараш тIанийцал Павел Владимировича. Из хIара коммуниста декхар дерхI П. В. Гудимова. Павел Владимирович вовзачун шеко хургьяц денна дош цо кхоачашдергхиларах.

Л. АУШЕВА.

Шерлу доттагIала бувзамаш

Къилбаседа-ХIирийчен Пригородни районе къахьегаш я дуккхача къамех латта коллективаш. Районе вахаш а хьаьнала къахьегаш а вола кховзткъеи итт эзар сат 30 къамах ва. Цудухьа къаьстта боккхача лоархIаме да укхаза бахача наха интернациональни кхетам балар. Цу балха юкъе массехк шу хьалха КПСС Къилбаседа-ХIирий обкома X-ча пленума белгалдаьха кхоачамбоацараш хиннад. Районера партийни организацеш, беррига идеологически болхлой тIатеIIа болх беш ба хIанз къахьегамхошта юкъера доттагIал чIоагIадара.

Къаьстта теркам тIабохийт керда сат кхевара хIанз, парте XXV-ча съезда вай накъадолхача хана.

ГIадвугаш да Нохч-ГIалгIайчен Наьсарен Къилбаседа-ХIирий АССР Пригородни районий къахьегамхошта юкъе денгара-денга чIоагIлуш латта интернациональни доттагIал. Каст-каста хьошалха ух къахьегамхой делегацеш, шоай доттагIашта карагIдаьнначох доккхал ду, керда дар хьаэц, из шоай балха юкъехухь, кхоачамбоацараш а зув, уж сихагIа дIадахара де дезар а хьех. Иштта чулоацам болаш я вежарашха йолча шин республика лоалахьа ухкача районий къахьегамхошта юкъера социалистически яхь.

Цар каст-каста шоайла новкъостал ду. Цкъа «Чермен» яха колхоз минеральни удобренеш йоацаш йисалга хайр Наьсаречa доттагIашта. Цу сахьате массехк машин етта лаьтта хьаьндеш йола уж моллхаш шоай доттагIашта яхьаш баьхкар наьсархой. Дукха ха ялалехьа Наьсарен района «Экажевский» совхоза болхлой бисар дIаювча коартолий фу ца тоъаш. Из шоашта махайнгге а Камбилеевскерча Ленина цIерагIча колхозо гIо дир царна.

Шин района бIарчача коллективашта юкъе меттел доккха доттагIал да дуккхача къахьегамхошта юкъе а. «Чермен» колхоза звеньевой Социалистически Къахьегама Турпал Алагов Темирби каст-каста вода Экажевский совхозера шиш доттагI, цIи хеза коартолаш кхеер Социалистически Къахьегама Турпал Албогачиев АртагIа волча. Иштта АртагIа а воегIа шийца яхье ваьннача Темирбе балха юкъедоаладаь кердадар зе, кхоачамбоцар дIадаккхара цучна гIо де.

Вежарашха йолча шин республика районий къахьегамхошта юкъера доттагIала бувзамаш чIоагIдеча цу боккхача наха юкъе беча политически балха дикка новкъостал ду парте, революце, тIемеи къахьегамен ветеранаша а.

Наьсарен «Электроинструмент» яхачен Орджоникидзерча автотранспортни электрооборудованен заводий коллективаша цхьана чакхйоах къахьегама ветеранашна вIашагIбеттабалара сайрепаш. Укхаза къахьегаш бола ветеранаш массаза а йоакхо ец ба кагирхошта советски наьха къахьегами, резолюционнии тIемен сийлен гIулакхаш дIадовзийтара. Коммунистически къахьегама масалаш шоашкара хьахьокх электроинструментальни Наьсаречa завода къахьегама ветерана Имагожев Iалаудинеи Орджоникидзерча заводерча цун коллегас Аргузаров Бесланеи. Уж шаккхе дуккхача шерашка денз слесараш болаш къахьегаш ба. Шоаш Iояяь йоккха балха говзал къонача болхлошта дIаллара чIоагIа йоакхо ю цу шин новкъосто.

Къонабараш советски наьха сийлен традицешца кхебара доккха новкъостал ду цу коллективашта юкъе денгара-денга шерагIа яржаш латтача социалистически яхьо а. Къаьстта дика гу из Орджоникидзерча автотранспортни электрооборудовани кийчъеча заводе болх беча къонача специалиста, коммунистически къахьегама ударника Кодзаев Таймурази Наьсарен «Электроинструментерча» Махлоев Мухарбикая юкъе латтача къахьегама бувзамех. Уж шаккхе хьоггехь а кхоачашъяь ваьннав шоай пятилеткаш, хIанз кердача пятилетка чотах къахьегаш ба. ХIаьта цар шоашта хьалхашка латтa производственни декхараш мишта кхоачашду хара кхоачам ба цар наьккха тIа лепа орденаш зийча: Кодзаева накха сийрдабаьккхаб «Знак Почета» яхачи ордено, Махлоева бар — Къахьегама Цlеча Байракха ордено.

Шоашта карагIдаьннача цу гIулакхах — селхан школа яьккха мара ца баьннача кагирхоех бизза бола специалисташ шоаш хьабарах доккхал ду къахьегама ветеранаша. Кхувш йола тIехье коммунистически дог-уйланца кхеяра, цар деш дар а дIахо де лерхIар а кIезига дац.

Дагара ялац цкъа парте Пригородни Наьсарени райкомаша цхьана вIаштIехьъяьха тIема-патриотически мероприятеш. ХьалхагIа Нохч-ГIалгIайчен Наьсарен районе вIашагIкхийтар лоалахой.

...Наьсарен йисттерча гув тIа дIавелла воал эрсий летчик Юдин Валим. Бирсача тIема деношка Нохч-ГIалгIайчен сигале лораеш фашистий герзах веннав из.

Турпала чурта тIа зизаш дохкаш бар пионераш. Цу сурта кортош Iочудахийта, гIалгIане бIарахьежаш латтар Къилбаседа Кавказе советски Iаьдал доаккхаш хинна къоаной — гIалгIа Я. Е. Ахильгов, нохчо Т. А. Амхадов, хIире У. К. Алагов, кхы дукха а бараш. Царна юкъе бар иштта вай хьамсарча Даьхен фашистски кхерам тIаэттача алан шерашка шоай вахар ца кходеш бирсача моастагIчох лийта дуккха кхыбараш а.

Малав Сийлахь-боккха Даймехка тIом лаьттача шерашка советски разведчикаша леладаьча тамашийнача хIамаех книжка тIара вала ца могаш зIамига волча хана деиз ца дийшар, цар майрало, денало цец ца ваьхар, царна тара хила ца гIийртар? Атта коравоагIаргвац цу тайпара саг. Цу разведчикех цаI вар эрсий летчик дIавеллача гулбеннарашта юкъе. Из вар Цороев Iаддал. Дерригача дунен тIа цIи хеза волча разведчикаца Кузнецов Николайца цхьана фашисташта кIезига зуламаш даьдац Цороева. Цкъа Кузнецовца цхьана моастагIий «тIаьр юкъера» фашистски инарал лочкъавеча хиннав из. Цу партизански отряде акхарца цхьана моастагIчох майра латаш хиннай хIирий кхалсаг Дзгоева Даухан а.

ГIалгIай города юххе дIавелла эрсий летчик дагавеха лаьттача наха юкъе бар Даьхен кхерам тIаэттача хана тIема наькъашта гIолла чакхбаьнна Н. М. Албогачиев, Т. Х. Мальсагов, А. А. Татаринцев, З. М. Пхалагов — эрсий, гIалгIай, хIирий.

Ткъаь итт шу хьалха бирса моастагI воха а ваь хIанз тIагIертта коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъа карагIдаьннар доккха да, из деррига а шаьра ха декхарийла я кхувш йола тIехье. Шоашта хьалхашка латта уж сийлен декхараш доагIIача тайпара кхоачашде гIерт тIема а къахьегама а ветеранаш. Наьсаре вIашагIкхийтта цкъа из тIема-патриотически мероприяти чакхъяьккхачул тIехьагIа дукха ха ялалехьа ветеранаш гулбелар Пригородни района центре — Октябрьске.

Къоначарна хьалхашка ше къамаьл деш Камбилеевски кхиэаводе къахьегаш волча Леонид Андреевич Павленкос аьлар:

— Сай тIема никъ аз дIаболабир Къилбаседа Кавказера. Йижа варгвоцаш йоккхий халонаш яр фашисташта духьала тIом беш хиннача дуккхача къамий бIухошта хьалхашка лаьттараш. Вежарий санна кхотаденна хиларах эшабир вай фашисташ.

Каст-каста хувцалора трибуна тIа ветеранаш. ТIеххьара а цу тIара къамаьл дир Наьсарера венача тIемахочо-ветерано Т. Х. Мальсагова.

— Вай декхар да, — йоахар цо, — тIем тIара цIа ца боагIаш биса вай новкъостий цIаккха а биц ца балийта. Вахарах хьагацар уж е шоай берий ираз бIаргаго безам бацар цар? Цар, дуккхача къамий салташа, — эрсаша, хIираша, гIалгIаша, нохчаша дIаделар шоай турпала вахар мехка кортамукъале, вай тахана сийрда вахар духьа. ДIаяхача замах юхедиса зуламе гIулакхаш сихагIа дIадахарца, къамашта юкъера доттагIал чIоагIдарца да цар вай де деза сий.

БоккхагIчаргара масал ийду зIамагIбараша. Вай мехка нагтахьа школа корайоагIаргьяц «ТIема сийлен уголок» е интернациональни доттагIлен клуб йоацаш. Я уж Къилбаседа-ХIирийчен Майски юкъерчен Нохч-ГIалгIайчен Наьсаречa № I йолчен школашка а. Массехк шу хьалха чIоагIа доттагIал тоссаденнад цигарча дешархошта юкъе. ХIара шера гIоза бIаьсти а яьле гаьнашта зизаш тохаш латтача хана долалу цар интернациональни доттагIлен кIира. Цкъаза из хул Наьсаре, цкъаза — Майскерча школе.

Шин республика доазуа къасттача вIаашгIкхет уж къона ленинхой. Цига лотаю цар пионерски цIи. Цул тIехьагIа дIайолалу доттагIлен фестиваль. Массаза а цар из хетаю дезача деношта. Массехк шу хьалха Нохч-ГIалгIайчен автономе 50 шу дизара хетаь яр из, хIаьта сохка из вIашагIкхетар хилар Къилбаседа-ХIирий АССР 50 шу дизара сийна хетадаь.

Дешархой вIашагIкхийттача дувц шоашта дешара шера карагIдаьнначох, интернациональни бувзамаш чIоагIдеш баьча балха итогаш ю, боккхача безамца дIа-юха дувц цар советски наьха сийлен традицеш ебаеш шоаш даьр, дIахо де лерхIар.

Юххера а интернациональни кIира чакхдоалаш пионерски цIера гонахьа дув буъ цар дIахо а шоай даьши боккхагIа болча вежараши санна къамашта юкъера доттагIал чIоагIдара сийлахь-воккхача Ленина васкет кхоачашде.

Иштта боккха пайда луш я ветеранашен къонача тIехьеной цхьана вIаштIехьйоаха интернациональни чулоацам бола уж мероприятеш.

М. ОСМИЕВ,
«Ленина байракх» яхача Пригородни районни газета редактора заместитель.

ЗАВОДСКОЙ МАРКА СИЙ

«Красный пролетарий» яха Московски завод — вай мехка станокаш еча йоккхагIйолча предприятеех цаI. Укхаза арахец металлах оатхалаш ю станокаш, цу даькъе программни управлени яраш а тIехьа, моллагIча балха мегаш йола вертикальни токарни ахавтоматаш, къаьсттача балхашта лаьрхIа станокаш.

Московски станокаш ерий продукци кховзткъе итт совгIча мехка йоваш я. Цун доккхагIдола дакъа дикала Знак тIалатташ арахец. Из ишта хилийтара кIезигача даькъе новкъостал даьдац предприяте коллективо кийчъяьчеи юкъейихьачеи тIахьожама кердача системо. Цунна чудоагIа моделаш оттаяргара хьадоладаь, станокаш кийчъяра керттерча стадешка дикала тIахьожам лоаттабелга аттача доаккхаш йолча заводской стандартий бIарчча комплекс кийчъелгеи юкъейоалаелгеи.

Керттерча шин даькъах латт дикала тIахьожам лоаттабу система: продукцена заводе аттестаци яри сакхат доацаш из кийчъяра методи. Керттера инженер керте а волаш, станокий къаьст-къаьстача оатхалийи маьженийи мах беш йола заводской аттестационни комисси вIашагIъеллай «Красный пролетаре». Аттестат лу даим дикагIа лоархIаш йола оатхалаш арахецарах. Из ялх беттагара шерага кхаччалца ха а йилле лу, цул тIехьагIа юха а проверка ю. хIаьта, нагахьа санна изделе дикал лохьенна хуле, сихха де дезар ду сакхаташ хилара бахьанаш хьагучадахаран дIадахараи. Сакхат доацаш продукци дIаялара методаца алхха ювзаенна я аттестаци. Хьаьача тайпара продукци дIачакхъялар ловш хул хIара болхло: къахьегам кIезигагIа бодаш арахец изделеш, хIаьта сакхат доацаш уж арахецарах кхы тIа а премеи тела оттадаьд.

Цхьан смене шозза шиш участке гIолла чакхвоал ОТК контролер болхлочо из яле а е кхыяле а йола операци мишта кхоачашъю хьожаш. Гучадьнинар хIара денна къаьсттача графика тIа белгалду: тIехдика баь мах — цIе бос болча квадраташца, брак дараш — сийнача квадраташца. ХIара из тайпа «синяк» массаза хул (сийнача квадратех ишта цIи тиллай болхлоша) премеи цхьа процент лохъю.

I-ча механически цеха дIоаххала хьалтеха плакат доалл: «Краснопролетарец! Заводской марка сий бахьан долаш къовсам лоаттабе!» Цунна лалла пенца хьалтеха йоалл цехо арахецача продукце дикал миштай хьахьокхаш йола график. Дунаев Николая коммунистически къахьегама бригада члений фамилешта хьалхашка цхьаккха а сийна белгало яллац. ТIехдика мара продукци ара ца хецача бригада цIи яккхар духьа къовсам лоаттабу цо хIанз.

— Шу доладеннача юххье вIашагIъеллай тха бригада, хIаьта цIи а тиллай цунах шиш тайпара — «сквозной» — йоах Дунаева.

Фу яхилга да — «сквозной бригада», вокхарел сенца белгалйоал из? Из я производствени единицашта комплектовани ю, продукце дикал лаккхъяр духьа лоаттабела къовсамца ювзаенна геттара керда система. Поставщикашта — «Станколит» яхача московски завода литейщикех станочникаша бекхаш доахаш а яр ханаш. Белггала, лоала а еш заготовкаш кепаеттача хана яьча брако тIехдика изделе хьае торо хилийтацар. «Кхайкха цу хана «Красный пролетаре» боалабир «Станколит» яхача заводера цехий начальникаш, бригадираш болхлой сквозной бригадаш хьаяра предложени ювца аьнна. Эксперимента хьисапе цу тайпара шин бригада вIашагIъеллар станкостроителий заводе, цаI литейщикий заводе. Литейщиккий бригадо «Красный пролетарий» яхача завода механически цехерча шоллагIча сквозной бригадага дIачуйохийт заготовкаш, тIаккха цо, царех шийга доагIар а дийя, вIашагIъеххача цехе дIачуйохьийт оатхалаш, хIаьта цига цхьаькха сквозной бригадо маьженаш вIашагIйохк. Балха хIара участок хьалхарчуница юкъарчал доацаш ювзаенна я, хIаьта арахецача продукце дикал миштай хьож беррригача технологически бувзамга гIолла — лоалаяь заготовкаш хьаараяьхача деиз станок бокъонца вIашагIъелла ялалца.

Сквозной бригадай метод хьаллоацараш дукха корабаьб. Юххера а, «Станколитера» йоагIача литья дикал тоъал тоаеннай.

Татьяна БОЛЬШАКОВА.
(АПН).

ЭЦАРХОЙ БЕЗАМ СОВБОАККХАШ

Троицки яхача станицера Сунженски райпо «Кэзгастроном» объединене № 5 йолча тика продавеций балха ди Iуйрийна хьалхxе дIадолалу. Базера товар хьада транспорт лахара хьалхxе тохавала везаш хул тика заведующи Цечоев Солтмурад. Цу гIулакха массаза а гIо де кийча хул XIX партсъезда цIерагIча колхоза правлени. ХIаьта балха ди дIадоладалале доахача хана хьаэца гарга хургдолаш товараш дIа-юха дакха дезаш я продавец Хазбиева Марем, ТIаккха дикагIа камаьхал йоал балха тIа.

Массаза а бахача наха дукхагIа эшача ассортиментех товараш хул тика чу дохкаш. Цхьайолча хана гIороде эца кора ца доагIараш а долаш. Эцараштa сиха а безаме а гIулакх ду Цечоев Солтмурадеи Хазбиева Маремеи. Цудухьа массаза а раьза болаш дIабоалх хIама эца чубаьхкараш. Нагахь санна моллагIчоа а эша товар тика чу доацаш нийсделча заявка хьа а нийце из базера хьадахь.

ХIара бетта 105—110 процент товарооборота план кхоачашъю № 5 йолча тика коллективо. ХIанз КПСС XXV съезда хьалхарча вахте эттa укх шера план 20 декабре кхоачашъяра, керда декхараш тIа а ийша, юхейисача хана бахача нахага 6 эзар сома маьха товараш доkха лаьрхIа ба уж.

В. ПОПОВ.

АБАСТУМАНСКИ ОБСЕРВОТОРИ

Тбилисера дIа 200 километр малхбузехьа, Канобили яхача лоаман бухьа тIа, форда боарамгара хьал 1700 метр лакхача моттиге улл Грузински ССР Iилмай Академе Абастумански астрофизически обсерватори. Цун Iилман коллектива хьалхашка оттадаь керттера декхар — седкъашта юкъера поглащенеши Галактика хьахилара седкъашта юкъерча йовкъий лоархIамч Iомабар да.

Iилмахоша кийч а яь балха юкъе йоалаяьй колориметрически фотоэлектрически хьажара методика, кепа теха араяьхай седкъий бесаш довзийташ йола каталогаш, арахийцад галактически баьдеча морхий Атлас.

Абастумански обсерваторе Советски Союзе хьалххара дIадоладаьд хувцалуш долча седкъашка электрофотометрически хьожалга. Дуккхача шерашка боккха болх баьб Млечни наькъа комплексни план кхоачашъеш. Оттадеш да Бетта, Марса, Юпитера поляриметрически карташ.

Абастумана астрономаша хьайийлай сигалара дукха объекташ.

Обсерватора иштта хьожаш а Лаьттан искусственни спутникашкеи планеташта юкъе гIолла лелаеча автоматически станцешкеи.

СУРТА ТIА: менисков телескопо болх мишта бу хьожаш ба.

И. ДАВИТАШВИЛЕИ А. САЛКОВЕИ сурт.

ТАСС фотохроника.

ДОАКЪАР КИЙЧДАР ДIАХЬОШ ДА

БОЛХ ЛАЬГIБАЛИЙТА ЙИШ ЯЦ

Тха районе доакъар Iалашделга халача хьала тIа да. ПланагIа кийчъе езачох йол 45 процент я, ча—56 процент, силос — 55 процент, сенаж — 41, баьций хьоар — 68 процент даьккхад. Цу гIулакха оарц даьккхад района кулгалхоша. Заданех тха района боахамаш декхарйила да кхы а 400 тонн эрз, цхьа эзар тонн гаьний ткъовронаш, 1600 тонн шекара свекла лордаш, 2500 тонн кхачан отходащ кийчъе.

Цул совгIа укх шера тха районе хий дехкача 3600 гектара тIа доакъара культураш дIайийнай.

Хий дехка лаьттащ дукхагIдолча даькъе Ленина цIерагIчен «Советская Россия» яхачен колхозашка да. Цига хий деттилга дика вIаштIехьдаьккхад оаха. Хьахиина культураш дика я. Цхьайолча участкашкара хьакха йолаяьй. Доакъара шоллагIа бола хьувкъам цхьа килограмм ца йоаеш чуэцаргба.

Доакъар кийчдара йолча шоллагIча торонех пайда эц. Украине бахаб «Горячеисточненский», «Загорский», «Грозненский» совхозашкара механизатораш. Цига 10 эзар тонн ча кийчдергда цар, хIанале цох ши эзар тонн районе хьакхаьяй.

Дукха компоненташ юкъе йола гранулаш кийчъяра тIехьарча хана дукха теркам тIабохийт тха районе. Укх шера 3,5 эзар тонн из маьхера доакъар кийчде дезаш да боахамаш. ХIанзале дика камаьхца яьннай 500 тонн гранулированни доакъар кийчдаьча «Атагинский» совхоза механизаторий.

Доакъар кIезига да. Цудухьа долаш дар кхом беш, хьожадеш дIадахийтар керттера декхар да. Боахамий кулгалхоша, зоотехнически служба болхлоша, цIенхаштта теркам тIабахийта беза концентраташ кхоярa, уж пайда дикагIа хьахургболча тайпара дIаяхийтара.

Цхьабакъда района цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи Iалашдаьча доакъара лерттIа довл дац. Доакъар актагIа хьа ца эцаш моттигаш нийслу. «Атагинский», «№ 2 йолча шурий» совхозашка, 1 Мая цIерагIча колхоза чаи аргIаш гонахьара хьайбаша лохадзь латт, из лорадеш саг вац.

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета могабаь доакъар кийчдара бутт бар сентябрь. Тха районе боахамашта новкъостала ихар города промышленни предприятей болхлой. Цар лакъа лаьцар йол, эрз, гаьний ткъовронаш кийчъеча. Цу беттa дIаххихьача субботникашка, воскресникашка дукха доакъар кийчдаьд.

Дика доакъар да витаминий баьций хьоар. Из а кхоачамболлаш дац. Из кийчделга вIаштIехдаьккхад дуккхача боахамашка. Эрзах, суданках, люцернах, йоархIех доакхх баьций хьоар. Цхьабакъда, массанахьа лерттIа пайда эцаш дикача ханах. Иштта, «Грозненский» совхозе АВМ 0.4 яха агрегат болх беш йоаца дукха ха я. Гаьна йоацаш йокъалуш латт итташ тоннаш баьцаши йоархIаши. ХIаьта укх шера Iангардаха дезаш дукха доахан да боахаме.

Доакъар кийчдара оттаьча мероприятеш тIа белгалдаькхад хьайбашта тела доакъар кийчду цехаш болх бе йолайолийтилга. Уж 36 хила езар, хIаьта болх беш нис цех мара яц. «Горячеисточненский», «№ 1 йолча шурий», «Грозненский» совхозашка хIанз а болх бе йолаеннаяц доакъар кийчду кухнеш. Доакъар кийчдеча цехий болх дика вIаштIехьбаьккхаб Ленина, ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхозашка, «Загорский», «Атагинский» совхозашка.

Дика гIулакх юкъедоаладаьд 1 Мая цIерагIча колхозе. Бетон йилла кийчбаьча кIоага чу 300 тонн ча чуделлад, цунах дIатехай карбомид, чичфосфата амоний. Из деррига а хица вIашагIа а эдаь дIакъайлаб кIоаг. Цу технологех чах силос йолларо торо хилийтар дика доакъар кийчде. ХIанзале из силос хьайбашта дIатела йолаяьй. Дика юъ из.

ТIеххьарча хана дукхагIа теркам тIабохийт доакъара гранулаш кийчъяра. 3,5 эзар тонн из доакъар кийчде дезаш да тха района боахамаш. Цхьабакъда, хIанз кийчдаьр цунах кхоалагIа дакъа мара дац.

Хила дезачул кIезигагIа да доакъар. Цудухьа долаш лола доакъар лорадар, кхом беш дIахьожадар геттара лоархIаме да. Из дицлалийта йиш яц боахамий кулгалхоша, специалисташа. Уж декхарийла ба доакъара нормаш оттае, хIаьта гIожа доакъар: йол, ча Iа доакххаргдолча дIатIа а эза актагIа хаьхошка дIадала деза.

Цхьадолча боахамашка лерттIа йоакхо яц эрз, гаьний ткъовронаш кийчъяра. Помидораш чуйцачул тIехьагIа дукха буци йоархIаши йисай «Советская Россия» яхача колхозакхашка. Цунах силос йолла йиш яр, АВМ-ах чакхъяьккха баьций хьоар кийчде мегаргдар.

Дукха доакъар Iалашде йиш я хIанзчул тIехьагIа. Цудухьа боахамий кулгалхоша, бригадираша, механизатораша ерригача торонех пайда эца беза кхоачамболаш доакъар Iалашдара.

И. БОЙКО,
Грозненски райисполкома юрта боахама производственни управление керттера агроном.

НОВКЪОСТАЛ ДУ

Доакъар кийчдеча, соми баьцадаараши чуэцача района боахамашта новкъостал дара оарцагIбаьннаб Сунженски района наькъаш тоадеча Орджоникидзевски управлене болхлойи специалисташи. Шоаттеи кIирани деношка берригаш цхьана ара а бувлаш Оалкамара Ялхарой бодача наькъа йисте лакхача урхенашка мангалашца, марсаица бул хьокхаш хул коммуниста Цечоев Iийсас кулгалдеча Сунженски прорабски участка болхлойи мастераши.

Йокъаяьчул тIехьагIа йол Орджоникидзе цIерагIча колхоза шурий ферме дIаэзар. Хаиал хьалха кхоачашйир участка болхлоша шоай заданеш. Колхоза доакъара база чIоагIъеш наькъаш тоадеча участка болхлоша хьекха 50 центнер гаргга йол тIакхийтар. ДукхагIа йол хьекхар дистанце мастера Цечоев Аюпа, болхлоша Рыбалко Александр Ивановича, Оздоева Iайшета, Пешкова Раисас, кхыбараша.

Иштта, новкъостал ду управлене болхлоша XX партсъезда колхоза баьцадаараш кхедерашта. Райисполкомо енна задани кхозза тIеххкхоачашъяьй хьинаре къахьегача тха болхлоша. Хьа а яьха колхоза дIаеннай 250 центнер помидораш.

Баьцадаараш чуэцача хьанaпе дакъа лоац Ефремова Елизавета Трофимовнас, Арчакова СаIида, Хадимата, кхыбараша. Тха коллективе дукха ба къахьегама овсарле лакха йолаш шоашта тIалеxка декхараш тешшаме кхоачаьдераш.

Шоашкара хьокхам гойташ болх бу сом чуэца аравоалача 15 саго. Шоаттеи кIирандийнахьеи 30 тонн гаргга Iажаш чуйицар цар.

Гуйриййара балхаш даллалца пятилетка чакхйоалача шера хьувкъам чуэцача района боахамашта новкъостал де лерхI оаха.

Т. ДАУРБЕКОВ,
Сунженски района наькъаш дечеи тоадечеи Орджоникидзевски управлене начальник.

Хабаровски край. Мло-Чана лоамашка толамца къахьегаш я Солнечни горнообогатительни комбината коллектив. Предприяте рудникашка шерра юкъейоалаяь я хIанзара оборудовани. Цо торо хилийтай дукхагIа руда дакхха. Итташ эзараш сомий маьха продукци планал совгIа екха яьннай.

ХIанз комбината горнообогатительни фабрикашка, рудникашка КПСС XXV съезда сийна социалистически яхь яьржай. Предприяте къахьегамхоша декхар тIаийцад ихе шера задани ханал хьалха кхоачашъе яьнна.

Сурта тIа: 1). Хьалха латта бурильщикаш Дьячков Анатолийи (аьрдехьарвар) Симагин Владимири.

2). Молодежный яхача рудникера хадданза центральни обогатительни фабрике хьачуухаш да руда.

А. Голушко сурт.
ТАСС фотохроника.

Декхараш кхоачашдаьд

Татарски районерча «Сибирь» яхача колхозо — Новосибирски областе дикагIа болча боахамо — паччахьалкхенна ялат дIадалара пятилетка кхоачашъяьй. Лаьтта лeладераш КПСС XXV съезда бахама-боагIара накъабахара яхье баьннаб. Механизатораша Мерко Николайси Цветко Алексейси областе эггара хьалха чуйицад хIаране итт эзар центнер эцаш ялат. Даьхен амбарашка пхе шера заданел тIех 100 эзар центнер ялат чутессад колхозо.

Юкъера лаьрхIача колхозе хIара гектара тIара укх шера даьккхад 20,5 центнер ялат.

СУРТА ТIА: колхоза хьалха латта механизатораш коммунист Слободенюк Василийи Къахьегама Цlеча Байракха ордена кавалер Койдан Петри.

А. Полякова сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬУВКЪАМ ДОГ ГIОЗДОАККХАШ БА

Укх шера ялата лаьрхIа 225 гектара тIа хьажкIаш дIайийра Надтеречни района «Братский» совхозе. Уж кхееш ши звено хилар. Царна кулгалдеш бар цIи хеза механизатораш Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаю коммунист Бамбатиев Супьяни Къахьегама Цlеча Байракха, III-гIча степена Къахьегама Сийлен орденаш лелаю Таймасханов ШепаIи.

ХIанз тIатеIIа чуэцаш я хьажкIаш. «Херсонец» марках йола кхо комбайн я кхай тIа болх беш. Механизатораша хIара дийнахьа беш бола болх дIаязбеча журнала тIа хьежача гучадоал шоай балха нормаш цар низткъа мара кхоачаш ца елга.

Комбайнерашца, кулгалхошца дагаваьлча гучадаьлар хьажкIаш чIоагIеи хIаьта комбайнаш къаьнеи хилар бахьан долаш из гIулакх нийсдениилга.

— Соахка а пул хьалхарча шерашка а ши мугI хьа а лаьце хийцца чуэцар оаха хьажкIаш, — йоах Бамбатиев Супьяна. — Бакъда цу хана хьажкIий гIадам эггара лакхагIа дар а ши метрга мара кхачацар. ХIанз ши мугI хьалаьцача цу сахьате йох комбайн. Из бахьан долаш пхьан мугIарагIа ягIа хьажкIаш мара чуэцалац механизаторашка. Цудухьа низткъа мара кхоачашъюлац царга нормаш.

Хала дале а шоашта ховр, могар деш ба совхоза механизатораш хьажкIаш ший ханнахьа чуйца яхара. Цар болх аттача баккхара дукха хIама ду боахама кулгалхоша а. Еха моллагIа агрегат тоае кийча йолаш кхай йисте латт «техничка». Опыт йола механикаш ба цу тIа болх бераш. Тоъам болаш я комбайнашкара хьажкIаш хьаттен аьта гIадамаш силос йоллача моттигеи дIакхухьаш йола лафеташ тIехьайийза «Беларусь» яха тракторащ а. Уж лелаеча наьха беххах комбайн сеца латтац. Делкъийга кхай тIа бIайха кхача бахь механизаторашта. Лоацца аьлча, совхоза кулгалхоша еча йоакхона раьза ба хьажкIаш чуэцача къахьега механизатораш.

Шин-кхаь дийнахьа юхейиса ерригa хьажкIаш чуйица барг-ба укхаза.

ХIанз юкъера лаьрхIача 40 центнер совгIа фуалъяьха хьажкIаш чуэц хIара гектара тIара.

— Ткъаь итт - шовзткъа гектар моттиг дIалоацача цхьайолча участкашкара дукха ха йоацаш гектара тIара 110—115 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуера тха механизатораша, — йоах совхоза парткома секретара Льянов Мохьмада.

Укх шера халкъбоахама планагIа паччахьалкхенна 500 тонн хьажкIаш дIаяла езаш бар совхоза къахьегамхой. Шоай декхар кхоачашдаь баьннаб уж.

КПСС XXV съезда баха махьагIара накъабахар дукха лелаеча социалистически яхьа юкъе а баха кхы тIа а 300 тонн хьажкIаш дIаяла дош деннад совхоза къахьегамхоша. Из цар кхоачашдергхилах шеко яц.

Ши-шегIа хьахиинабаш из толам. Хьувкъам алсамбаккха йиш хулийтача торонех пайда эцаш, Iалама хьалашца къовсам лоаттабеш дукха низ, хьинар дIаленнад хьажкIаш лелараша цунга кхачалехьа.

Иштта, соахка, цул хьалхарча шерашка совхозе «ВИР-42» яхача сортех йола хьажкIаш кхейора. Уж кертерча даькъе хий ца дуллача кхашка дIаюв. Цунга хьежжа цу сортех йолча хьажкIаша душ бола хьувкъам дукха хилац. Совхозе хий дехкача кхашка дIа а йийна мел дика Iунал дарах гектара тIара юкъера лаьрхIача 26—28 центнер мара фуалъяьха хьажкIаш чуэналацар. Цудухьа укх шера «Днепропетровская-90», «Югославская» сортех йола хьажкIаш дIае лаьрхIар совхоза специалисташа. Цу гIулакха къаьстта раьза бар хьажкIаш лелаеча звеной кулгалхой Таймасханов а Бамбатиев а.

ХIанзчул тIехьагIа уж хьажкIаш лелае лаьрхIад совхозе.

ХьажкIаш, уж геттара дикача сортах хилча а, лерттIа хьувкъаргъяц царна доагIа Iунал ца дича. Из дика кхетаду совхоза кхаш лeладераша. Цудухьа шоашта ховр, могар дир дика хьувкъам кхебара. Зяба аьхача, минеральни, органически удобренешца хьаьндаьча хий дуллача лаьтта дIайийра ерригa хьажкIаш, къаьстта теркам тIабахийтар хьажкIаш хица юзаяра.

— Май бетта деиз хьажкIаш чуэца йолаялица догIаш цхьа тIадам хий божанзар совхоза кхашка, — йоах Льянов Мохьмада. — Хий дуллилга лерттIа вIаштIехь ца даьккхача йовргйолаш яр дIайийна культураш. Цудухьа беррига теркам кхашка хий диллара тIабахийтар совхозе. Хий дийнахьеи буси дуллилга вIаштIехьдаьккхар. Оттаьча графикага хьежжа хий дуллача къахьегаш хилар совхоза контора беррига болхлой, специалисташ, кулгалхой. Цу гIулакхо толам а баккхийтар. ХьажкIашта чудуийташи влагозарядковии хьисапе ялхазза хий диллар, боарамга хьежжа хиша лаьтта дуза а деш. Иштта йовкхо йир кхыча культурашта хий диллара а.

Льянова ди'шар бакъ хилара тешал ду хий дуллаш хиинача наха алапи яздара уттаяьча нарядаша, цул совгIа юрта боахама культурай чуэцача хьувкъамо. Иштта хIара гектара тIара комсаш — 8 центнер, хьажкIаш 20 центнер дукхагIа чуэц совхозе укх шера соахкарчул. Хий дехкача кхашкара хIара гектара тIара чуийца кIа 40 центнер хилар. Цул совгIа совхоз вIашагIъеллача дийнахьа деиз укх шера эггара хьалха доакъар Iалашдара план кхоачашъяьй совхозо.

Из деррига а юртбоахама культурай хьувкъам алсамбаккха йиш хулийтача торонех нийса пайда эцаро хьахилийта беркат да.

М. ХАМАТХАНОВ.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

Тахан - Германски Демократически Республика хьакхайкаяь Ди

ЗАВОДСКОЙ КОНВЕЙЕРА ХЬАЛХАШКА ИЙЦА ИНТЕРВЬЮ

7 октябре республика — Германе исторе чухь эггара хьалхара немецки болхлойи ахархойи республика хьакхайкаяь 26 шу дизар белгалдоаккх ГДР къахьегамхоша. Дукха мулаш даьхад ГДР-о цу ткъаь ялх шера: дикка чIоагIъеннай цун экономически база, лакхбеннаб бахача наьха вахара боарам, боарам боацаш чIоагIа лакхъенай дунеи халкъашта юкъера цун авторитет. «Вартбург» яхача автозаводера яьча, лохе кепатохача репортажа тIа Берлинерча ТАСС корреспондента Григорьев Алексея дувц ГДР халкъо даьхача къахьегама толамех, производстве хьалхле лелараш коммунисташ хиларах.

Къаьнара замок Вартбург ГДР къулбехьенгахьа, Эрфуртски округа город Эйзенахерча готтигача улицилгаштеи гуйрено дошо беса ерзаьча гаьна-цеи юкъера лаккха урагIъяха латт. Эйзенахе йоккхагIйолча предприяте Iалаьмате доккха ков хьалдизза кердда арахийца бе-бе бесаш дола легковой автомобилаш латт. Царех хIаране корпуса тIа гIолла дIаязъяьй «Вартбург» яха цIи.

ГДР-а чухьа а цун доазонел арахьа а болх беча хана тешаме хиларца йовзаш йолча цу марка 54 эзар массеи комфортабельнии машии араяргья укх шера Эйзенахерча автозавода конвейер тIара. Нагахьа санна арахеца запасной оатхалаш а цу тIа дIатIатехача, лакхе цIи яьккха цифра шозза дукхагIа лархIа йоагIа. Хьинаре къахьегарахи хаддаиза маьхера инициатива гойтарахи республика эггара дезагIа дола совгIат деннад завода — Карл Маркса Орден.

Къахьегама овсарле хIара шера 6—8 процент лакхлу заводе. ХIара участке производственни процесс кхетамца вIаштIехьъяккхари айареша, пожараша, кхыча хатараша сецаелга кIезигдари бахьан долаш балха ха кхояр — из да советски новаторий, эггара хьалха «Мосстроя» домостроительни комбината бригадира Басов Алексея опыт лаьрххIа Iомаяр бахьан долаш Эйзенахе хьахиинача инициатива маIан.

ХIанзара производство, Iилман ларда тIа вIаштIехьбаьккха къахьегам, ах бIаь шерал кIезигагIа ха йоацача заводской корпусашка арахеца тIехдика продукци, — Эйзенахерча автозаводе эггара хьалха бIарг тIаотта хIамаш.

—Белгала, иштта да а да из гIулакх, — бакъду сона къамаьл дечо, предприяте директора, СЕПГ Эрфортски окружной правлене члена новкъоста Вильгельм Хельбаха.— 1945 шерралца «БМВ» яхача автомобильни фирма ремонтни мастерскеш яр укхаза. Халкъа IаьдалIаттача шерашка кердагIча техникага кийчъяьяр уж, хIаьта бархI шу хьалхагIа дукха арахеца йолайир «Вартбурга» хIанзара моделаш. Цхьабакъда производственни моттигаш алсамъяхарген болхлой низ дукхагIа тIаозарген хIанз укх сахьата даха дог долаш дац тхо. Цудухьа, дагадоххарагIа аьлча, берригача автозаводцашa дакъа лоацача социалистически яхьо керттера лерхIар — производствана дIахо интенсификаци елга.

Новкъост Хельбахацара къамаьл «Рено» яха французски фирма эмблема тIалаттача сборочни конвейера юхе да тха.

— Кхетадеш да, заводе импортни оборудовани а хилар,— йоах директора. — Цхьабакъда доазол дехьарча Iилма-технически прогресса карагIдаьнарех алхха пайда ийца Iац тхо, оаха уж дегIакхувл, тхоай рационализаци юкъекхухь царна. Хой хьона, французски поточни лини болх бе йолайолийташ тхо долча хана заводской профсоюзни собране цхьан мастеро фу аьлар? Цо аьлар: «Конвейеро болхлочоа а ца еш, болхлочо конвейера управлене ергйола гIулакх вIаштIехьдоаккхаргда вай!».

— Из геттара нийса, болхлочун IаьдалагIа аьнад, — дIахо дувц Вильгельм Хельбаха. — Партийни профсоюзни организацешa даим лех къахьегама хьалаш тоадара торонаш. Из конвейер йолаялийта мара ца езаш кийчъяь яьнача хана цехашка производственни собранеш хилар. Керда нормативаш ювцаш дар тхо, хIаьта дуккхача къаьнача болхлоша гуччахьа хьайоахар къахьегама керда темц шоашка лоалургйий-хьогI аьнна хеташ шоаш шек хилар. Долла хIама бокъонца ма-дарра дийцачул тIехьагIа, дукха рационализаторски предложенеш юкъе а йихьа, из проблема къоастаяра эггара нийсагIа бола никъ лехар. Завода директор се хилара тарра, бокъонца дог тийша а волаш ала йиш я сога, тха цхьаккха а болхло, кхыметтел 60 а кхы дукхагIа а шераш даьнна из вале а, автоматически лине шолгIарг лархIац шийх.

— Дуккхача капиталистически мехкашкарча автомобильни комбинаташка тха заводочул массехказза дукхагIа машинаш ара-м хецийта шоай хьаштдале. Цхьабакъда Малхбузехьара, масала, ФРГ-ера къахьегамхой санна боацаш, тха коллектива членашта хов шоаш сендукха къахьег, хов царна, производства хьалаш тоалулга, цун эффективность духхьал шоай инициативах тийша хилар а. ДIааргда эз, дIадахача укх бархI шера болхлочун шера юкъера алапи тха предприяте ши эзар марка дукхагIа хиннилга. Из да автозаводерча хIара болхлочоа шера хьатIадоагIа чутIа бетта юкъера доагIача алапел совгIа ахча IотIакхеташ хилар.

Скоростий коробкаш вIашагIъеххкача цехе дIахо хилар тха къамаьл. Цу метте къахьегаш ва балха ха йIаьх ца а еш, хIама хьадеш йоакхха ха дукхагIа хилийта аьнна инициатива кхайкаь коммунист Курт Тиль. Курт Тиль «секундомеро» автозавода коллективага йиш хилийтар хьатIадоагIача шера 425 эзар сахьат балха ха кхое аьнна шийна социалистически декхар тIаэна.

— ДIауйлаел Iа, — йоах директора, — духхьал секундех хьавашагIа кхеташ дола 425 эзар сахьат... Предприяте берригача къахьегамхоша хьинаре дакъа лоацаш ца хилча могаргдацар тхона тхоашта хьалхашка цу тайпара декхар оттаде. ХIаьта укх шерах лаьца аьлча, балха минуташи секундаши лаьрххIа кхоярo торо хулийтаргья пятилетка чакхйоалача укх шера планал совгIа цхьа миллиони ах миллиони марка маьха алхха запасной оатхалаш кхое.

Наладчика Курт Тила кхайкаяьи Эйзенахе бокъонца чакхйоахаш йолеи инициатива хьаллаьцай Цвиккаурча («Трабант» яха легковой машинаш) Вердаурча (автомобильни прицепаш), Людвигсфельдерча (грузовикаш) автозаводцаша, ГДР промышленноста цу даькъа ерригача предприятеша планашта юкъедихьад аварийоацаш болх бара декхар. Республикерча автомобилаш ераштa юкъе шерра яржаш латт «Хьокхамеча порядка, дисциплина, кхерамзлеи, цIеноц предприяти» яха сийлахьа цIи яккхара тIехьара яхь. ТIехдикача хьокхамашца баьхкаб уж 7-ча октябра цIейга, Германски Демократически Республика хьакхайкаяьча денга.

А. ГРИГОРЬЕВ,
ТАСС корреспондент.
Берлин.

ЛАЬТТАН ДА

МалагIа ахархо ва, ялат кхедер, хьайбаш леладер е механизатор хилва из сеица, малх хьалбалалехьа ший балха ди дIа ца доладер. Из ахархочун вахара оамал а хиина дIаьттад.

Наха оалаш да: «Ахкан дено шу кхоаб». Цу деша маIан нийса а кхеталеш, бIаьсти кълча деиз гуйре хьахиллалца хоза денача хIара денах бизза пайда а эцаш къахьег ахархоша.

«Ахкан ди» иштта кхетаду Маковеев Петр Прокофьевича а.

Петропавловская яхача станицерча колхозхой дезале хьалкхийнав из. Цун да а даь да и шоай вахар лаьттанца дийза, ялат кхедеш хиниаб. Лаьттеи цун ялатий аренаши езаелар Петра а. Беташха волаш деиз даьна новкъостал дора цо ялат чуэцаш, из оардаш, лаьтта оахаш.

ЧIоагIа сатувсар кIаьнка тракторага, шийна ловра цун низ болча машинаца лаьтта аха, ялат дIаде, из чуэцача дакъа лаца.

Цо сатийса ха хьатIакхаьчар. 1948 шера ялхайтта шу даьннача Маковеев Петра хьаэн тракторист хилара бокъо, колхоза кхашка гIолла болата «алча» лехка волалу из.

Ха дIа ме йола кхы а чIоагIлора лаьттанцара. хIанзарча техникацара безам, хIаьта дентара денга балха говзал а лакхлора...

Ахархочоа аьттув болаш дацар хаоттама хьалаш. Механизированни хьисапе хьажкIаш лелаеча звено кулгалхочо Петр Прокофьевича ший беррига низи хьинари оарцагIдаьккхар йокъал эгтача укх шера лаьтташцара махулла дукхагIа продукци яккхара. Шоай доалахьа йолча техниках бизза пайда а эцаш, звеноцарча механизатораша ханнахьа агротехнико ма-яххара оахам дир шоай кхай тIа, удобренешца лаьтта хьаьндир, макхаш даьхар, культиваци йир, цул тIехьагIа хьажкIаш дIайийра.

ХьажкIаш чуэца болалуча деношка Маковеев Петра кхай тIа хилар со. БIарг хьесташ яр михо форд санна теркаеш латта хьажкIаш. Ший трактора тIа а вагIаш хьавоагIаш вар звеньевой.

—Миштад гIулакхаш Петр Прокофьевич?

— Во дац. Укх деношка хьажкIаш чуэца дIаволалу, со. Хетачох, хIара гектара тIара 45 центнерал кIезигагIа йоацаш фуалъяьха хьажкIаш чуэцаргья оаха, — йоахар нов. Маковеева.

Шоай социалистически декхараш сийлеица кхоачашдара звено членаша хьийга къа зехьа довнзар. ХIара гектара тIара чуийцар 48 центнер фуалъяьха хьажкIаш.

Бакъда, карагIаьинар доазув лархIац хьалха латтача механизатора - звеньевойс. ДIахо кхы а боккхагIа хьувкъам чуба уйла йолаш ва из.

Цкъа цар бригаде хьажкIаш леласрий семинар йолаш цига къамаьл дир КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара Ю. В. Сухорукова. Цо белгалдаьккхар, района хьажкIаш лелаераша промышленни ларда тIа из культура кхее ха хьатIакхаьчалга.

— Из семинар хилча деиз са керта чура дIайоалаш яц промышленни ларда тIа хьажкIашта гIулакх дара уйла. Из теркаме а ийца хьатIадоагIача шера са звеноc лаьрхIал 600 гектара тIа хьажкIаш кхее, — йоах звеньевойс.

Иштта ва юртара къахьегамхо, ахархо - хьажкIаш лелаер, йоккха говзал йола механизатор Маковеев Петр Прокофьевич. ХIаьта цун сесаг Пелагея Антоновна толаме къахьегаш я колхоза баьцадаараш кхедеча. Маковеева йоккхагIа йола йоI — Анна Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета физико-математически факультете шоллагIча курсе дешаш я. ЗIамагIа йола йоI — Таня шоай юртарча юкъерча школе итталагIча классе деша ягIа. ВорхIлагIча классе дешаш ва воI — Коля. Из а ва ший да санна механизатор хила лерхIаш. ХIанззе а трактора тIа болх бе хов цуна.

ДIахо хьалхашка латтача декхарех дувцаш Петр Прокофьевича оал: «Са звеноцарча механизаторий уйла цаI я — махулла дукхагIа вай халкъа, паччахьалкхенна юртбоахама продукци ялар. ХIаьта гаргагIара декхар — Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда дикача толамашца накъадахар».

В. ИВАНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ООН-а новкъостал деча ассоцнацей Дерригдунен Федерацс (ВФАСООН) XXV пленарни Ассамблей хургья Москве 1 октябрера 6 октябре кхаччалца. АПН корреспондента Н. Аботова интервью ийцай ВФАСООН Генеральни секретарагара Г. Перерагара.

ДЕРРИГАЧА ДУНЕН ТIА ДIАДОАРЖАДЕ ДЕЗА КХОХКАМ КIАЬДБАР

Федераце керттера декхар да ВIашагIкхийттача Къамий Организаце лерхIараши принципаши хьаллацар а кхайкаяр а. Дунен халкъашта юкъерча цу организаце гIулаккхех дола хIамаш дукхагIа деза наха, машарн кхерамален Iалашьяра проблемашца дукхагIа хьашт хила а цу дикача гIулакха юкъе шоашкахьара дакъа лаца а деза, аьлар Перерас.

ХIанз хулаш йола пленарни Ассамблей дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбеннача хьалашка, ООН 30 шу дузача хана хургья. Общественни мнени оарцагIа а йоахаш, кердача торонех пайда а эцаш, ВФАСООН-о новкъостал ду машар чIоагIбара, дIахо кхохкам кIаьдбара, тайп-тайпарча мехкий халкъашта юкъе цхьана леладу гIулаккхаш дегIаккхувлара. ХIанз 80 гаргга мехка къамий ассоцнацеш чуйоагIача федераце лоархIами авторитети лакхъяра новкъостал даьд Дерригдунен Машара Советацеи кхыча демократически организацешцеи цхьана цо леладу гIулакхаш чIоагIдаро.

Федераце балха формаши методаши бе-бе я. Цун доазонел чухьа гIулакхаш леладеш я дунен халкъашта юкъера хьехархой 27 семинар. Цар доакъашхоша кIоаргагIа Iомаю ВIашагIкхийттача Къамий Организаце идеалаш. Федераце бокъо я ООН-ага ший документаш дIачутела а хIанзарча лоархIамегIарча, Гаргарча Малхбоалера, Кипрера, Чилера хьал санна йолча проблемаех халкъашта хетар дIаалар духьа ООН сессешка къамаьл де я. ООН-а новкъостал деча къамий ассоцнацешта уж дале а е кхыдале а долча дешаех хетараш Женеверчеи Нью-Йоркерчеи массазарча представительствашка гIолла дIахойт тайп-тайпарча правительствашка. Цхьаькха олгIорахьара, ООН гIулакхаш общественносто дикагIа кхетадара новкостал а деш, федераце аьттув боах дунен халкъашта юкъерча цу организаце чакхйоаха тайп-тайпара программаш хьаллацара.

Белгалдаккха доагIа, Европерча кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладарен дешашта йола Совещаши гулъяра идея 1966 шера хьаллаьца эггара хьалха правительственни йоаца организаци ВФАСООН хинна хилар. Г. Перерас теркам тIабохийт, цу тайпара форум гулъхьалха правительственни янза яргIйоацилга Малхбузехьарча державаша къоабалдаь тIаэцале дуккха а хьалхагIа из хинна хилара. Дунен исторе чухь шийна цийсса кхы цхьаькха хиннаяц, аьнна хет цунна, еррнгача Европа юкъера совещани морг. Дунен шоллагIча тIехха ниI дIа а къайле, укх континенте керда зама, машарен цхьана гIулакхаш леладарен зама дIайолаялар белгалдаьккхар Хельсинке. ХIаьта цу гIулакхо дерригача дунен тIа машар оттабаргеи цхьана гIулакхаш леладаргеи кхоачаве а тарлу.

Ерригача Европа юкъарча форума тIеххьара акт, йоах ВФАСООН Генеральни секретара, — Исторически документ да, цудухьа къаьстта дика а хеташ белгалдаккха безам ба са цу гIулакха Советски Союза кулгалхоша, Европерча кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладарен дешашта йола Совещани гулъяра идея хьахиннача мехка халкъо дуккхача шерашка къахьийга хилар. ТIеххьара акт ше йолча тайпара каьхата тIа йиса тарлу, йоах Г. Перерас, нагахьа санна цу тIа белгалъяь принципаш кхоачашъеш ца хуле. Хельсински деклараце положенеш кхоачашъяр духьа дунен общественни мнени оарцагIъяккхара чакхдоахаргдола хьалда гIулакхаш дувца дезаргда Москве хургйолча ВФАСООН Ассамблея.

Европа опыт дIаэцаре кхыча континентий халкъашта а пайдана хургьяр, аьнна хет Г. Перера.

Бакъахьа хургьяр ерригача Европа юкъара яр санна йола конференци Азе а гулйоре. Азиатски мехка (Шри Ланка) викал ше хиларах тарра Г. Перара хет, Индокитаера тIом сацаро массанена а накъаяргйола кхерамзлен система азиатски континенте хьаяра эша хьалаш кийчдаьд аьнна. Цу регионе тIемаши герз юкъедоаха довнаши ца хилийта гIертарал совгIа, азиатски халкъий вахара экономически социальнии хьалаш тIа-тIа тоадаьза а дарглац.

ВФАСООН XXV пленарни Ассамблея ден повестка тIа латтаргда, аьлар Г. Перерас, дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбаран машар чIоагIбаран федерацеи къамий ассоцнацешеи чакхдоахача гIулакхашца дувзаденна актуальни дешаш. Дунен халкъашта юкъера экономически отношенеш дегIайоалаяра проблемашка, дунен халкъашта юкъера довнаш къестадара кердача стратегешка, образоване дешашка хьожаргба цун доакъашхой дунен халкъашта юкъе вIаши дагардараш кхетадара уйланца.

Политически кхохкам кIаьдбарца цхьана де дезаш да, аьлар ВФАСООН Генеральни секретара, тIема кхохкам кIаьдбелга. Из дерригача дунен тIа де дезаш да.

(АПН).

ЧIоагIа лоархIам болаш ба Болгаре Халкъа Республике кхалнах - къахьегамхой. Халкъа боахаме болх беш мел болча нахах 47 процент бараш уж ба. Кхалсаг — лори хьехархои, инженери Iилман болхлой, музыканти агрономи я. МаIача наьха лоархIаш йола дуккха профессеш кхалнахага дика лелалуш я укхаза.

СУРТА ТIА: Недьялкова Милка — Софиерча 9-ча сентябра цIерагIча кога гIирс беча фабрика инженер-технолог.

БТА—ТАСС сурт.

«КХЕРА ХИННА САРМАКАШ»

РЕЦЕНЗИ

Кхыча тайпара хила йиш а ярий из! — ишта оал пехлеванаш — Нохч - ГIалгIайчене денача Дагестански теникий театро гойташ йола «Кхера хинна сармакаш» яха спектакль леласчар вонал дика хIара массаза тол.

Пехлеванаш яхараш — уж ба цIокен батах йоаллорги тIа а елле, газа е маймал хулаш наха сакъердам беш бола муша тIа, кхыметтел геза таза чу а этте, халхабувлаш бола кадай дагестански пелхьаш.

«Дийна а болаш» (актер зрителах ширмана тIехьашка дIахьулаваь воаца прием) пехлеваний ловзар деш бола Жариков Евгенийи Валерийи муша тIа халха бувлаш, цхьабакъда цар аматаш шоаш ма-дарра хьаувттаду: цар пехлеванаша лезгински халкъа ашарагIа кадай халхар ду, вIаши чIоагIа сакъердаме бегаш бу, Сармаки Пхьади, Воккхача сага теникаца геттара дика ловз ширмана хьалхашка а ишта ширмана тIехьашка а. Тенилаш я йоацаш бокъонца тардий сурт оттаду вIашка нийсденнача Хьаьрхочуни Сармакеи, н. кх. дI. Спектакле цхьайтта ролах бархI ловзаеш бола вежарий ЖариковгIар ба керттерча даькъе цун толамаш доахараш. Цецвоаккх хьо цу актерий пластико, теникаш лелае царна харо, драматически говзало.

Цхьабакъда, ала деза, ЖариковгIар балха тIа кхоачамбоацараш а хилар: цкъаза чам боацаши хьисап доацаши ду цар шоаш дер. ИIаьхъяь, цхьан тайпара, кIезига кхетаеш я «Баскилг лацар» яха пантомима; товш доацаш да пехлеванаша вIаши детташ дола мIаргаш; актераша сов дукха кердадоах цхьан пехлевано лелабеча Сармако вокханна букъал лохехьо ца еттилга.

Чамага диллача дог ца теташ йола моттигаш я Жариков Евгене язъяьча пьеса тIеста тIа а: масала, Сармакаша доахача иллешта юкъе гIожа дешаш кхувсар аьнна образаш дикагIа хилац, хIаьта дег чу хьарамле йоацаш волча къоначa зрителa ца эшаш йола «афоризмаш» дег чу йоссаю.

Уж кхоачамбоацараш дале я, дагестански фольклора мотивегIа пьеса хьаьяьча Е. Жарикова хьахьекхад, дерригнех а бIарчча аьлча, ше дика кхеташ вола профессиональни драматург хилар.

Мел дийнар юххера а хьаввIашка а доаладеш, пехлеванаша йоах: «Дагестане геттара дукха да лоамаш. ХIаьта нагахьа санна уж мичара даьнад оиш хоатте, оаха жоп лугда: дорха сармакаш теккхаштха лаьттан тIа массаза доал, царна духьалъотта ткаццига массаза а кораваьа тIах аьнна турпал, деша ира йоI, хьаькъал дола воккха саг е лер кIорда ца ду йоккха саг а. хIаьта ишта эшадаьча сармакех лоамаш хулаш хиннад. Кхы мишта хила йиш яр из?» Цу дешаех латт пьеса идейни маIан: паргIато езача халкъа юкъера дукха корадоагIа цун лаьттан тIа гIаьрахой чухьийлхача хана, цу хана кхыметтел халкъа викалех доахка кхоачамбоацараш а, бегаш болаш уж хуле (цу фаьлга тIара лер кIорда ца ду йоккха саг) моастагIашта духьала доала низаш.

Режиссера Шамсудинов Рамазанан, художницана Лазарева Наталенеи (из Ленинградски театральни институтa студентка я, хIаьта хIанз вай бувцар цо диплома лаьрхIа практике чакхбоаккха болха ба) зрителий чIоагIа безам тIабодаш йола спектакла образ кораьй: кхесташ йолча рамилгех яь йоккха йоаца ширмеи хьарчхи. Уж дерригa хIамаш дагестански къаман белгалонаш тIайолаш да. Пехлеванаш цаI шоллагIчoa тIехьа удача хана кхеcт рамилгаш, гобоах хьаьра чархо — цу хIамаша хьахулийт диззача вахара лерттIа образ. Юххера а текха тIадаьхкад Сармакаш, дIакъайлад цар долха хиш, юкасцай хьаьра чарх — вахар сецад.

Спектакла жанр — кIома комеди, цудухьа бегашта юкъе гойт Сармакаш режиссера, художника, актераша, цхьабакъда цар образаш шо-шоай тайпара я: цаI цIаьрмата ва, вож-дош хоза долаш, кхоалагIвар — Iовдала гажи. ГIаьрахой образаш сатирически гойтарга дилaдача, спектакль оттаьрий граждански кхетам дика хилар гуш да: делаш а ловзараш деш а цIенхаштта дош оттаду театро моральни мах боацаш йолча хIамашта, шоай низ хиларах, дикача наьха вахар толаде царна машта мог хьа а хьоккхаш.

Режиссеро юкъедоаладаьча теникацарча актера, ширма а йоацаш, гуччахьарча ловзаро къаьстта дика хетийт спектакль: ловзаеча ролаца товш дола сурт хьаде харах салоIам хул зрителa — царна бIаргагучча хул из, хIаьта актера торо дукхагIа хул хьаеча образацара гIулакхаш хьахьокхара. Ишта «цаховш» Сармака корта боакхх цхьан пехлевана, тIаккха ший дерригача сибатаца хьахьокх Сармака корта вIалла ца эшилга, хIаьта а, безам боацацашехьа а, ше баьгIача юха тIабогI цо из.

Ширмана тIехьашка мара ловзаш боаца актераш хоастабе боагIаш бале а — лер кIорда ца деча йоккхача сага роль геттара дика ловзаю театра керттерча артисткас Серостанова Лидас, дика аьттув боалаш моттигаш нийслу Сайпулаев Аликеи (Хьаьрхо) Хохлова Лиляйи (Марем) балхашка, — цхьабакъда, каст-каста моттигаш нийслу пехлеванаш сцене дIабахачул тIехьагIа, ширма тIа цхьа теникаш юхейисача, болх лаьгIлуш, спектакла-пара зрителий безам юхабоалаш. Зале гIар йолалу, пьеса текст берашта дIахазац.

Гучох, авторо теникий къамаьлаш корта болашагIа хилийтеи хIаьта режиссеро спектакла ритм юкъагIъюргйоаца никъ лахеи безаргба. Из де йиш йолаш хилар хьахьокх вай дагестански доттагIий талантой говзалон, вай республике енача шоай гастролешца из чIоагIа бехктокхам хеташ хилароа.

О. ЧЕБОКСАРОВ,
Нохч-ГIалгIай теникий театра керттера режиссер, республикански театровед.

ГРОЗНЕ—ТИРАЖ

Кхаж ба йиш я массане

Российски Федераце финансий Министерства 1975 шера ворхIазлагIа арахийцача ахчан-хIамай лотерея билетех кхаж боагIаш йола тираж вай республика столице — городе Грозне хургхиларца дувзаденна тха корреспондента дехарах тиражах долча цхьадолча дешашта комментареш йир гострудсберкасса Нохч-ГIалгIай республикански управлене воккхагIволча инспектора С. Т. Смагина.

— Маца а мичахьа а хургья аргIанара тираж?

— ВорхIазлагIа арахийцача ахчан-хIамай лотерея билетех кхаж боагIаш йола тираж хургья укх шера 10-чеи 11-чеи октябре В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецa йоккхача зале. Тираж дIайолалургья Iийрийна 10 сахьат даьлча. Тираж еча моттиге паргIатта дIачуваха йиш я. Цул совгIа хьалхарча дийнахьа вай республике баха эзараш нах республика телевидене шоллагIча программагIа тиражага хьажа йиш йолаш хургба, тиражах лаьца еча трансляцега.

— Миштай тираж чакхъяккхара порядок?

— Тираж яра РСФСР Министрий Совето 20 саг юкъе а волаш лаьрххIа комисси чIоагIъяьй. Комиссе юкъе ба болхлой, колхозхой, моттигерча партийни, советски, республика кхыча общественни организацей викалаш. Ишта А. П. Гребенников — В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода № 1 йолча цеха № 1-2 йолча установка оператор, Р. К. Дадашев — СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината № 16 йолча цеха смена начальник, М. М. Торчинов — «Союзавтоматсром» ВНТО Опытно-экспериментальни завода директор, М. П. Ушакова — Социалистически Къахьегама Турпал, Грозненски швейно-производственни объединене швея-мотористка, Л. П. Ясинецкая — Сунженски района Щеча Эскара цIерагIча колхоза председатель, кхыбараш а ба комиссе юкъе. Комиссе председатель Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председателa заместитель Н. К. Байбулатов ва. Цул совгIа тираж чакхъяккхара юкъеэза город Грознера № 30 йолча детсадера дукхха бераш а да.

Тираж яра Москвера хьаяхьаргья лаьрххIа оборудовани. Кхаж ловзабеча хана цига хургья автоматически кхесташ йола йиъ барабани диъ тайпара билеташи. Тираж йолча хана комиссе членаш кхаж бена лотерейни билеташ карточкаш тIеи ведомстваш тIеи дIаяздеш хургба. Массане даь йоазонаш вIаши нийсдаьчул тIехьагIа официальни таблица оттаергья, хIаьта из «Советски Россия», «Труд», «Сельская жизнь» яхача центральни газеташ тIа кепа а тохаргья.

Оттаьча порядкагIа тираж еча хана цхьаккха а тайпара хьалхагIе ха йиш йолаш хилац кхаж боагIача лотерейни билета серни номери, е молагIча билетах кхаж боагIаргболаш гIулакх оттадулургдолаш а дац.

—Мичахьа хьожабергба ахчан-хIамай лотереях баьнна пайда?

— Из ахча республика городий районийн моттигерча бюджета чу гIорда социально-культурни гIулакхашка дIадохийтаргдолаш. Лотерея дерригача ахчах 60 процент дар— 7 миллиони 920 эзари сом кхаж бенараашта дIалургда.

— Беррига масса кхадж боагIаргба? ДикагIа доашхаш дувцая цунах.

— 7-злагIа арахийцача ахчан-хIамай лотерея билеташ долаш мелбараш 4 миллиони 816 эзаря 6 бIаьи хIамайи ахчани кхаж бэра цхьатарра торонаш йолаш ба. Юкъера лаьрхIача 9 билетах цхьа билет кхаж боагIаш да.

Тираж чакхъяьлначул тIехьагIа легковой автомобилий дай хургба 134 саг — иззала «Жигулеш», «Москвичаш», «Запорожцаш» йоахаргья кхаж бенараша, йиъ марках йола мотоциклаш йоахаргья кхажах 176 саго, хIаьта 1408 сагага холодильникаш кхоачаргья. Лотерейни билетех кхаж бенача наха дIалургба 88 пианино, 220 телевизор, 880 тайп-тайпара радиоприемник, 924 кIувс. 30 кепигах эца вIаштIехьдаргда «Комета-209» яха магнитофон, «Аврора-12» яха кинокамера, маIача наьха «Полет» яхеи кхалнаьха «Заря» яхеи дошо сахьаташ, маIача наьха импортни свитер, спортивни тхан костюм, ишта кхыяраш. Ахчан кхаж а боагIаргба, цу даькъе 250, 200, 150, 130, 100 сома а боагIаш.

Бакъда массанена а багIац лотереях кхаж. Лотерея — лотерея я! Цхьабарий дукхагIа аьттув боал, вокхар — кIезигагIа боал. Эггара керттера дар да хIара билет эцаш мел волча саго цунах дIалуш дар халкъа боахам дIахо дегIабара юкъе долаш хилар цо дика кхетадар.

— Мичара эца йиш я лотерейни билеташ?

— 7-злагIа арахийцача лотереяца дакъа лаца безам болчун лотерейни билеташ эца йиш я тикашкара, сберегательни кассашкара, Союзпечата киоскашкара, бувзама предприятешкара, уж дохкаш да ишта кинотеатрашка, вокзалашка.

— Мишта латт 7-злагIа арахийцача лотерея билеташ дохкара гIулакх вай республике?

— Из гIулакх дика латт. Нохч-ГIалгIай АССР цхьайолча районашка тираж хула ха хьатIакхача гаьна йолча хана дехка даьннад билеташ. Дехка доалаш латт уж городе Грозне а. Дерригаш а 150 эзар сома 7-злагIа арахийцача лотерея билеташ дохкаргда республике. Уж хул 1975 шера арахийцача керттерча ахчан-хIамай лотереях дехкарел шозза дукхагIа.

ТАБЛИЦА

Футболах «А» класса шоллагIча группа кхоалагIча зоне ловзача командий гIулакхаш

КОМАНДАШ	Л	К	Ц. К.	Э	Б	О
1. «Терек»	34	20	7	7	52—27	47
2. «Торпедо» Вл.	34	19	8	7	54—24	46
3. «Дружба»	33	21	4	8	52—24	46
4. «Динамо» Мх.	33	19	7	7	68—32	45
5. «Труд»	33	20	5	8	54—33	45
6. «Машук»	34	15	14	5	38—24	44
7. «Ростсельмаш»	34	14	13	7	37—26	41
8. «Локомотив»	33	13	11	9	37—32	37
9. «Авангард»	33	14	3	16	32—41	31
10. «Динамо» Ст.	34	10	10	14	23—28	30
11. «Спартак»	33	11	7	15	29—49	29
12. «Уралан»	34	11	6	17	29—41	28
13. «Химик»	34	11	5	18	41—58	27
14. «Волгарь»	34	8	10	16	32—41	26
15. «Салют»	32	7	11	14	31—37	25
16. «Новолипецк»	33	8	9	16	36—54	25
17. «Машиностроитель»	33	9	7	17	28—47	25
18. «Ревтруд»	34	9	6	19	32—46	24
19. «Динамо» Бр.	33	7	10	16	28—45	24
20. «Торпедо» Тг.	33	9	5	19	35—62	23

Белгалдаккха доагIа: Л — ловзараш, К — котвалар, Ц. К. — цхьаккха кот ца валар, Э — эшар, Б — бургацаш, О — очкаш.

Денал дараштa кара дерзалу лоамаш

Форда боарамгара хьал 2000 метр лакхача моттиге, Айлама яхача лоаман буххе Свинете йиллай «Гантиади» яхача спортивни общества альпинистски лагерь. Укхаза туристически путевкаех ух берригача мехкара лоамаш дезаш бараш, вIалла дашаш доацача лай кийнаш тIатехкъ латтача лоамашта тIабувлара говзал Iомае безам бараш.

Керда баьхкараш 20 дийнахьа альпинизма теоретически практически курс чакхйоакх, цар Iомаю шачи лоамийн бердийн техника, кхерамзлен бокъонаш, тIаккха массехк перевалах тIехбовл, зачет а йолаш Дадиши яхача лоаман бухьнга тIа бовл. Опыт Iоаьчул тIехьагIа уж тIабовл Шхара, Цурунгала, пик Руставели, пик Белая Незнакомка яхача лоамаш тIа.

«Айлама» — Кавказски хребета къулбехьарча оагIорахьа ше мара кхы йоаца альпинистски учебно - спортивни лагерь я. Укхаза болх беш опытни инструктораш ба.

СУРТА ТIА: Шхара яхача лоам тIа болхараш.

Ф. Крымске сурт.
ТАСС фотохроника.

НАЬКЪАШКА КХЕРАМЗЛЕ ХИЛИЙТАРА

ЦхьоалагIча октябре денз дIадоладеннад наькъашка кхерамзле хилийтара дола Ерригсоюзни хьажар. Укх шера мероприятей комплекс чакхъяьккха ца Iеш, коллективашка итогаш ергья профилактика яра дикагIйола формаши методаши гучаяхара. Уж формаши методаши юкъекхухьаргья наькъашка хатараш ца хилийтара бахача наха юкъе беча балха юкъе.

Октябрь бетта дIадолалу гуйрийна - Iапа замалахьарча хьалашка транспорто болх белга. Цу гIулакхо автомобилисташкара лаьрххIа кийчо елга дIадех.

Хьажара керттера декхар да транспортни а, школай, технически училищай а коллективаш наькъашка авареш ца хилийтара йола мероприятеш чакхъяхара шерра юкъеозар. Цудухьа хIара кулгалхочун, партийни, профсоюзни, комсомольски организаце декхар да ший коллективашка шерра кхетама болх бар.

ХIанз дикка лоацденнад ди, каст-каста догIаш делхаш, Iуйрийна дохк доаллаш хул. Цу дерригне чIоагIа чоалхане дерзаду наькъашкара хьалаш, автомобилисташта ха деза бийсанна баьдеча хана автомобила сухал лохагIа хила езилга. Къаьстта кхераме да дукъал йоагIача машино фараш а лотаяь водитела хIама бIарга ца дайтар.

Водителашта ишта ха деза лоа е догIа делхача хана гаьнара хIама бIарга ца гулга, тормоз техачул тIехьагIа а автомобило беш бола никъ дикка бIаьхагIа хулилга.

Наькъашка кхерамзле хилийтара боккха лоархIам болаш да автомобилаш технически дикача хьале хилар. Цудухьа транспортни предприяте кулгалхоша, шоай доалахьа автомобиль яраша йоакхо е еза автомашинаш дикача технически хьале хилийтара.

Госавтоинспекце кийчъяьй комплексни мероприятей план. Из план организацешка а учреждененшка а дIаяхьийтай. Дуккхача организацеша шоай планаш увттаяьй. Хала хете а, цу тайпара болх бац республика колхозашкеи совхозашкеи. ХIаьта юртбоахама транспортаца геттара дукха авареш елга ховш ма дий. Цу гIулакха юстара латт дукха транспортни йоаца организацеш а.

Къаьстта терко е еза предприятешка автомотолюбителий обществаш вIашагIтохара, цу организацешка кхетама болх бе беза водителшца - любителашца, мотоциклистащца. Цар бехкагIа хул авареех 30 процент яраш.

Наькъа бокъонаш цIенхаштта Iомае еза гIашлошта. Из болх хьалхарча даькъе бе беза профсоюзни организацеша. Укх шера гIашлой бехкагIа 150 наькъа - транспортни авари хиннай, 55 саг вийнав, 190 сага човнаш яьй. Геттара дукха лозаду бераш: 43 бер дийнад, 140 бера тайп-тайпара човнаш яьй.

Школа хьехархоша, пионерски, комсомольски организацеша берашта наькъа бокъонаш Iомае еза. Цу балха юкъеоза беза дай-ноаной а.

А. ЧЕБУШЕВ.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 10.00 — «Тхоца хьаде, оаха санна хьаде, тхол дикагIа хьаде». Германски Демократически Республикера передача. 11.00 — Босбола телевидени. «Кинопикъбархой клуб». 11.55 — Московски Паччахьалкхен хоровой училище кIаьнкий хора концерт. 12.25 — Босбола телевидени. Информационни программа. 13.55 — Босбола телевидени. Iилман-популярни фильмай программа. 14.25 — Босбола телевидени. ДIалокх РСФСР искусства заслуженни деятела Меркановс. 14.55 — Босбола телевидени «СССР Iилмай Академе 250 шу дизарга». Репортаж. 16.35 — «Вайна Iалам довзаргда». 16.50 — Босбола телевидени. «Объектив». 17.20 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 17.40 — Киносюжет. 17.45 — Телевизорашка хьожараша хаттараш ду, критика ю, хьехамаш ду...» (гIалгIай меттала). Номер 30-гIа йола выпуск. 18.15— Босбола телевидени. «Германски Демократически Республика дIакхайкаяь 26 шу дизарга». Германски Демократически Республика телевидени программа. 1. Берашта йола программа. 2. «Германски Демократически Республика — тахан». 3. Эстрадни концерт. 4. «Дика Фрау Шредер» яха телевизионни художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР чемпионат. Ленина цIерагIча Центральни стадиона спорта Дворецера передача. 22.10 — Искусства мастерий концерт. Львовера передача. Пистеньлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.20 — «Къонал эфире я». 18.00— Кердадараш. 18.15 — Киножурнал. 18.25 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 18.40 — «ЦIи ялара дола бахьан да еха нишк» яха беседа. 18.45 — Киноочерк. 18.55 — Юкъара хьайбаш Iалашде вай доакъарашца. Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министерства керттерча зоотехника Вакаева выступлени. 19.05 — Юртбоахама знаней экран. «Хьайбашта хьокха гIожа доакъараш кийчдар». 19.25 — Комсаш делаераш, шуй заявках дола концерт.

8 октябрь.
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.30 — Босбола телевидени. «Кагирхой творчество». 9.55 — Босбола телевидени. Информационни программа. 10.30 — «Къонал эфире я». 11.10 — «Дика фрау Шредер» яха телевизионни художественни фильм. 13.50 — Босбола телевидени. «Сийлахь-йоккха гIишлошьечара балха денош» яха документальни фильмай программа. 14.50 — Босбола телевидени. Пионерий Московски Дворецa Локтева цIерагIча наьлейи халхарийн ансамбла концерт. 15.35 — Босбола телевидени. Берашта дола фильм. «Газа гIайре» яха художественни фильм. 17.00 — «Iилма тахан». 17.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 17.50 — «Саг, общество, закон». 18.10 — Телевидене Грозненски студе «Алхан-Чурт канал» яхача документальни фильма премьера. 18.25 — Музыкальни заставка. 18.30 — «Котало». Передача дIахьу Советски Союза шозза Турпала Батова. 19.00 — Босбола телевидени. Кагирхошта йола музыкальни сайренаш. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Викторина. 22.15 — Босбола телевидени. «Иллеш довх Вера Шнейденбаха» (ГДР). 22.35 — Босбола телевидени. «Спортлото» тираж. Пистеньлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.30 — «24 сахьат». Информационни выпуск. 17.40 — «Юртара горизонташ». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «ХIара сурта тIа малх ба». 18.30 — «Вай низ доттагIаленца ба. Гудермесски горисполкома председателa Исмаилова выступлени (нохчий меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Республика кхашка. Юртбоахама обозрени. 19.00 — Хургдолча ялата йоакхо хIанз дIайолаю. ДIаде фу кийчдара тIахьожам лоаттабе. 19.10 — Юртбоахама знаней экран. ДIадув фу дика хилара тIахьожам лоаттабе.

РАДИО

7 октябрь

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала). 6.30 — «Коммунисташ яхьа керте латт» яха корреспонденци (эрсий меттала). 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.55 — Моттигерча авторий произведенеш (гIалгIай меттала). 9.00 — Берий хьалхехьа бокхий бараштa яха беседа (нохчий меттала). 9.15 — Нах бахача моттигера политически болх (эрсий меттала). 9.25 — Ашараш. 9.30 — «ХIанзара хаиара къона саг» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 16.00 — Парторганизацешкара отчеташ а хоржамаш а. Партийни декхар а из кхоачаш мишта ду а? (эрсий меттала). 16.15 — «Пехьенах йола йоакхо» яха зарисовка (нохчий меттала). 16.30 — «Паскаев Рамзан» яха передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

8 октябрь.

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35—Цхьан дезала юкъе (эрсий меттала). 8.50— «Иллеш, ашараш, халхара ашараш» (нохчий меттала). 9.10 — Советски Союз а доттагIал дола кхыдола социалистически мехкаш а машара тIехьарча къовсама хьалха латт (гIалгIай меттала). 9.25 — Ашараш. 9.30 — «Новатор» яха радиоклуб (эрсий меттала). 16.00 — КПСС 25-ча съезда даха хьакъ долча тайпара цакъагIоргда. Коммунисташ — пятилетка гвардейцаш (гIалгIай меттала). 16.15 — ДIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш а зулам а. Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министра заместителa Багашева выступлени (нохчий меттала). 16.30 — Ашараш (эрсий меттала). 16.45 — «Хьайбаша Iа доаккхилга дика вIаштIехьадаккха» яха корреспонденци (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, бе-беча оагIорахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьоккхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 17—22, Грозне 18—20 градус йовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоана кхаьла а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш ,наг-нагахьа догIа а делхаш, дохк а доаллаш, бе-беча оагIорахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсанна 4—9, дийнахьа 10—15 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96: редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30. корректорске—2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30. корректорской—2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского, 92.

Заказ № 6470.